

FN's ældste fredsbevarende mission

JUBILÆUM: I 70 år har observatører holdt øje med den skrøbelige våbenhvile i Mellemøsten under FN's UNTSO-mission. ■

○ Side 12-13

Ny teknologi på slagmarken

INDSIGT: Sensorer og kunstig intelligens kan ændre krigens gang. Nyt center forsker i mulighederne. ■

○ Side 20

Det tredje spor

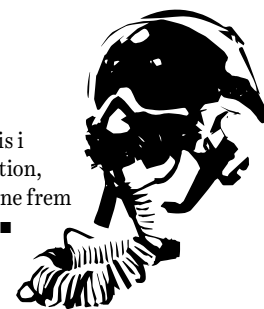
UDDANNELSE: Nyt tiltag gør det muligt for sømænd at blive tekniske officerer uden en bachelorgrad. ■

○ Side 25

Akrobatik i luften

INTERVIEW: Det kræver is i maven og fuld koncentration, når piloter viser musklerne frem til sommerens airshows. ■

○ Side 29

FORSVARSAVISEN

03

FORSVARET / FORDI NOGET ER VÆRD AT KÆMPE FOR

ÅRGANG 7 · JUNI · 2018

HVERT MINUT TÆLLER

24 timer i døgnet, 365 dage om året, er medarbejdere fra Forsvaret klar til at rykke ud – til lands, til vands og i luften.

Læs side 4-7

KORT NYT OM FORSVARET

Tusinder til Danish Air Show 2018

LUFTSHOW: Trods silende regn og lavt skydække dukkede over 140.000 mennesker op til Danish Air Show 2018 på Flyvestation Aalborg søndag den 10. juni. Dagen igennem kunne de besøgende blandt andet se opvisning med kampfly, transportfly, helikoptere og faldskærmspringere, og der var mulighed for at komme helt tæt på fly, piloter og besætningsmedlemmer. Tilskuerne stimlede også til standene, hvor de kunne blive klogere på Forsvarets mange opgaver, uddannelser og jobmuligheder. Du kan se flere billeder på Danish Air Shows Facebook-side. ■/EKN. Foto: Lars Richter / FLVFOT

Længe ventet brochure om PTSD

VIDEN: Ny brochure skal gøre os klogere på posttraumatisk belastningsreaktion hos veteraner. PTSD er en af de bogstavdiagnoser, som godt nok har fået en plads i det danske sprog, men som de færreste danskere nemt og præcist kan definere. For hvad er en posttraumatisk belastningsreaktion egentlig? Det spørgsmål søger Veterancentret at gøre os klogere på ved at udgive en ny brochure om PTSD hos veteraner. Du kan få brochuren om PTSD udleveret ved et af landets veterancentre eller downloade den via centrets hjemmeside, www.veteran.forsvaret.dk. ■/KSJ

FOTO: SARA SKYTTE

NYHEDER FRA IND- OG UDLAND

Forsvarschefen på grænsen

BESØG: Hjemmeværnsdistrikt Syd- og Sønderjylland var vært, da forsvarschef Bjørn Bisserup i maj besøgte den dansk-tyske grænse og de soldater fra Forsvaret og Hjemmeværnet, der hjælper politiet med at bevogte den 68 kilometer lange grænse. Efter en grundig briefing i Søgårdlejren fra distriktets chef, oberstløjtnant Claus Klaris, fik forsvarschefen muligheden for at besøge to grænseovergange, i henholdsvis Kruså og Frøslev, og kunne ved selvsyn se, hvordan soldaterne håndterer opgaven. "Jeg kommer herfra i dag med et indtryk af superprofessionelle soldater, der udfører opgaven på en formidabel måde med et godt engagement og det humor, som de altid lægger for dagen," konkluderede Bjørn Bisserup efter besøget. ■ / BBE

FOTO: HDSSJ
Forsvarschefen Bjørn Bisserup fik en briefing af distriktets chef, oberstløjtnant Claus Klaris.

FOTO: ANN OUTZEN / FLVFOT

Challenger-bidrag deltager i Frontex i juni

MIDDELHAVET: Forsvaret udsender et Challenger-bidrag til det europæiske grænseagentur, Frontex, fra 1. juni til 30. juni 2018. Danmark bidrager hermed til samarbejdet om at beskytte Europas ydre grænser. Flyet og mandskabet på ni personer får base i Fontanarossa på Sicilien. Flyet skal overvåge farvandet ved den sydlige italienske midelhavskyst og adriaterhavskyst og rapportere til Frontex om mistænkelig trafik på havet. Challenger-flyets opgave er blandt andet at opdage migrantbåde og grænseoverskridende kriminalitet som for eksempel menneskesmugling, narkosmugling, våbensmugling og ulovligt fiskeri. Challenger-flyet vil desuden kunne indgå i søredningsopgaver, hvis der er behov for det. Danmark har også forhåndsgodkendt, at man vil sende et dansk bidrag til Frontex igen i november 2018. Mandskab, materiel og mere specifik opgave er ikke besluttet endnu. Forsvaret har fire gange tidligere – i 2015, to gange i 2017 og i 2018 – bidraget med et Challenger-fly til Frontex og har ved de lejligheder både været med til at identificere narkosmuglere, menneskesmuglere og overfyldte migrantbåde. ■ /BB

INDHOLD

Kort nyt

SIDE 2-3

Tema: Hvert minut tæller

SIDE 4-7

Indland

SIDE 8-9

Udland

SIDE 10-15

Materiel

SIDE 16-19

Forskning og analyse

SIDE 20-21

Arbejdspladsen

SIDE 22-24

Uddannelse og karriere

SIDE 25

Kultur og identitet

SIDE 26-27

Sport og sundhed

SIDE 28

Navne

SIDE 29

Med andre øjne

SIDE 30-31

Bagsiden

SIDE 32

Skriv til Forsvarsavisen

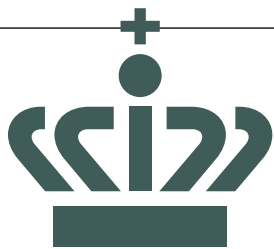
Hvis du har ris, ros, debatindlæg eller en god idé til en historie i avisen, så skriv endelig til redaktionen på forsvarsavisen@mil.dk. Vi glæder os til at høre fra dig. ■

FOTO: TORBEN BJERRE

Nyt grej og brændstof til Station Nord

NORDØSTGRØNLAND: Mere end 718.500 liter brændstof og 26,5 tons gods. Det var, hvad det ukrainske og det danske flyvevåben i april måned fløj til Station Nord i Nordøstgrønland, Forsvarets nordligste arbejdsplads. Det skete under operation Northern Falcon, som har til formål at genforsyne stationen, hvor seks stationsspecialister året rundt blandt andet sørger for at holde landingsbanen fri for sne, fungerer som støttepunkt for Slædepatruljen Sirius samt opretholder dansk suverænitet i området. Stationsspecialisterne kan nu holde sig i gang indtil næste genforsyning med friske frostvarer, en ny snescooter og mere benzin. ■ /EKN

OK18

på Forsvarsministeriets område

Overenskomstforhandlingerne 2018 er afsluttet – sådan er det gået på Forsvarsministeriets område.

AF FORSVARSMINISTERIETS PERSONALESTYRELSE

AFTALE Efter seks ugers overenskomstforhandlinger i Forligsinstitutionen lykkedes det den 28. april at blive enige om de overordnede rammer for fornyelse af statens centrale overenskomster. Umiddelbart efter at det overordnede forlig var indgået, gik Forsvarsministeriets Personalestyrelse til forhandlingsbordet med de faglige organisationer, som repræsenterer blandt andet de militære medarbejdere samt en række civile medarbejdere.

Disse forhandlinger er nu også

afsluttet. Forhandlingsresultaterne, der er relevante for Forsvarsministeriets område, har været til urafstemning hos de enkelte faglige organisationer, som alle har stemt ja.

Sådan er det gået med aftalerne på Forsvarsministeriets område

På det militære område blev Forsvarsministeriets Personalestyrelse og Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD) blandt andet enige om nye arbejdstidsregler for officerer, samt at tjenestemændenes officerstillæg skal forhøjes. For stampersonelgruppen (CS) endte overenskomstforhandlin-

gerne blandt andet med pensionsforhøjelser for alle grupper.

Forhandlingerne med Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF) endte uden et forhandlingsresultat. Der kunne ikke opnås enighed med HKKF om fordeling af de afsatte puljemidler; derfor udmøntes puljemidlerne i stedet som forbedring af basislønnen for konstabler og korporaler med flere i Hæren.

På det civile område er de afsatte puljemidler for hovedparten af organisationsaftalerne anvendt til at give et løft i basislønnen.

Du kan finde meget mere info om OK18 på Forsvarsministeriets område på HR-portalen. ■

KOMMENTAR

Forsvaret bidrager hver dag til at gøre samfundet mere trygt

Forsvaret er en del af Danmarks samlede beredskab, og Forsvarets soldater har i mange år løst en række vitale opgaver til støtte for det civile samfund.

Med den nye politiske aftale om Forsvaret er der udsigt til, at de nationale opgaver kommer til at fylde mere. Især støtten til politiet har fokus i forligsaftalen. Aftalen fastlægger blandt andet, at bistanden til politiet ved grænsen og bevogtningsopgaverne i København fortsætter, så længe politiet har behov for det. Derudover skal Forsvaret opstille en strategisk reserve på knap 400 soldater, der kan understøtte og aflaste politiet ved ekstraordinære situationer. Det ekstra vagthold ved Livgarden vil være en del af denne reserve og vil i sagens natur være på højt beredskab.

Den øgede støtte til politiet begyndte allerede i efteråret 2017. Det er mit klare indtryk, at opgaven på alle måder er blevet løst i et smidigt samarbejde mellem Forsvaret, politiet og andre myndigheder og institutioner i den nationale opgaveløsning. Det gode samarbejde skal fastholdes.

Forsvarsforliget betyder nye opgaver for Forsvaret, men giver også Forsvaret en øget robusthed. Det er vores opgave at bruge de ekstra ressourcer så optimalt som muligt. Samtidig med at kapaciteterne stilles til rådighed for den nationale opgaveløsning, skal vi fastholde den fleksibilitet, som altid har kendetegnet Forsvarets opgaveløsning. Derfor skal soldater og enheder – med den fornødne uddannelse og forberedelse – kunne indsættes såvel nationalt og regionalt som internationalt. Det har også den effekt, at erfaring og ekspertise deles mellem de forskellige opgaver.

Forsvarets rolle i samfundets beredskab bliver altså større og tydeligere i den kommende tid, og det bliver mere almindeligt at se soldater i bybilledet.

De af jer, der hver dag er i kontakt med borgerne og civile samarbejdspartnere, får stor ros for jeres professionalisme og dygtighed. Jeg har selv besøgt flere af jer, og jeg kan kun bekræfte den positive opfattelse.

Døgnet rundt, året rundt, er knap 800 medarbejdere i Forsvaret enten indsat eller på beredskab i den nationale opgaveløsning. I gør en engageret og kompetent indsats og bidrager til, at vi alle kan føle os mere trygge. Det være sig til lands, til vands og i luften – og i hele Rigsfællesskabet. Den indsats kan I godt være stolte af – det er jeg i hvert fald. ■

Bjørn I. Bisserup
forsvarschef
general

Foto: Sara Skytte

KOLOFON FORSVARSAVISEN

UDGIVES AF:
Værnsfælles Forsvarskommando / VFK

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR
Generalløjtnant M.A.L.T. Nielsen
Viceforsvarschef

FUNGERENDE REDAKTØR:
Emma Kirketerp - vfk-l-kom14@mil.dk

KOMMUNIKATIONSSEKTIONEN
Værnsfælles Forsvarskommando
Niels Juels Gade 9-11
1059 København K
www.forsvaret.dk

DISTRIBUTION: Send evt. spørgsmål
til forsvarsavisen@mil.dk

TRYKKERI: Rosendahls - Schultz
TRYK ISSN 2245-957X
ONLINE ISSN 2245-9588

FORSIDEFOTO: Søværnets Minørtjeneste
Redaktion afsluttet 21. juni 2018
Copyright Forsvaret 2018

Kilder i Forsvarsavisen kan optræde med fuldt navn eller anonymiseres ved at bruge enten for- eller efternavn. Dette er afledt af anbefalinger fra Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) om en mulig sikkerhedsrisiko for nogle personelgrupper, hvis de står frem på en måde, så de let kan identificeres.

OPLAG: 25.200

LAYOUT: Bjarne Valdemar Jensen

OK18-RESULTATERNE FOR MILITÆRE OG CIVILE OVERENSKOMSTER

Hovedorganisationen af Officerer i Danmark (HOD)

- Aftale om ansættelsesgrundlag for løjtnanter
- Ophør af rådighedsforpligtelse
- Årsnorm for alle officerer
- Forhøjelse af officerstillægget til tjenestemændene med 15,5 procent
- Periodeprojekt vedrørende nationale og internationale operationer med særligt fokus på internationale operationer (INTOPS)

Centralforeningen for Stampersonel (CS)

- Pensionsforbedringer i Forsvaret
- Pensionsforbedringer i Beredskabsstyrelsen
- Basisløn for konstabler og korporaler ansat før 1. april 2015
- Analyseprojekter i overenskomstperioden

Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF)

- Midlerne til forbedring af overenskomsten udmøntes som generelle lønstigninger.

Øvrige faglige organisationer

CS civil:

- Lønloft af lavestlønnede
- Basislønloft af kasernemestre 1

Dansk Sygeplejeråd:

- Forhøjelse af ulempestillæg

Danske bioanalytikere:

- Forhøjelse af ulempestillæg

Foreningen af danske redningsmænd:

- Forøgelse af mindstebetalingen for timelønnede

Radiotelegrafistforeningen:

- Løft af basislønnen

Radioekspedienter i Forsvaret:

- Løft af basislønnen

Danske tandplejere:

- Løft af basislønnen

Medicoteknikere med rådighedspligt:

- Aftalen videreført uændret

Danske lægestuderende:

- Aftalen videreført uændret

AC civil:

- Aftalen videreført uændret

Thors hammer slog til i Nordnorge

ØVELSE: Langt mod nord, ud for kysten i Nordnorge har det danske forsvar, sammen med det norske, belgiske og hollandske forsvar, trænet missilforsvar i slutningen af maj i øvelsen Mjølner. I øvelsesscenariet blev det danske støtteskib "Absalon" og de øvrige deltagende nationers skibe angrebet af både, fly, skibe og missiler. Rollerne som angriber blev spillet af fjernstyrede luftdroner og sødroner. De skulle bekæmpes – det vil sige skydes ned eller sænkes – med blandt andet missiler. Alle danske missiler ramte deres mål. ■ / SF

FOTO: HENNING SKREE

Soldatens Hus startet op i Aalborg

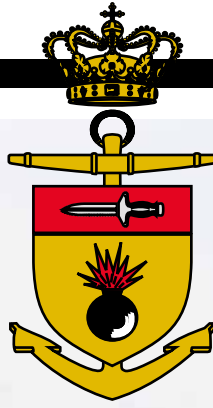
VETERAN: Soldatens Hus, der indtil nu har afholdt en lang række arrangementer i København til støtte for tidligere udsendte, starter nu også op i Aalborg, og det første arrangement "Udenfor hegnet – soldatens styrker i det civile" løb af stablen den 5. maj. Soldatens Hus er et privat initiativ, der er blevet til i erkendelsen af, at mange tidligere udsendte, der fungerer godt og trives i den militære hverdag, oplever, at det kan være svært at finde et

ståsted i det civile liv.

"Vi vil gerne skabe et sted, hvor man kan mødes og udveksle erfaringer. Det kan vi forhåbentlig bidrage til ved at afholde en række arrangementer, hvor man sætter fokus på forskellige emner og lader soldater og civile mødes for at sætte de positive sider i centrum," fortæller medstifter af Soldatens Hus, psykolog Anne Lillelund. Se mere på www.soldatenshus.dk. ■ / RD

Søværnets Minørtjeneste leder efter spor i ubådssagen i Køge Bugt. Dykkerne var begunstiget af god sigt, hvilket betød at de kunne afsøge stagen på havbunden med tre dykkere på en gang og i nogle tilfælde også bruge en undervandsscooter.

Foto: Søværnets Minørtjeneste

SØVÆRNETS MINØRTJENESTE HAVNEDE I SURREALISTISK SAG

Det begyndte som en redningsaktion efter en sunket ubåd, men udviklede sig til, at Søværnets Minørtjeneste skulle afsøge et enormt område på bunden af Køge Bugt. Hjælp fra en professor fra Aarhus, svenske lighunde og stædighed gjorde, at de 3.500 timers dykning ikke var forgæves.

TEKST OG FOTO: SUNE WADSKJÆR NIELSEN / VFK

EFTERSØGNING

At finde nedstyrtede F-16-vinger og mordvåben og uskadeliggøre gamle miner fra Første og Anden Verdenskrig. Søværnets Minørtjeneste skal rykke ud til mange forskellige opgaver, men den 11. august 2017 må chefen for Søværnets Minørtjeneste, orlogskaptajn Lars Møller, synke en ekstra gang, da han får en opringning tidligt om morgenen.

"Det var et chok, da jeg blev ringet op om morgenen om, at der manglede en ubåd," fortæller han. Søværnet har ikke haft ubåde siden 2004, så redningsaktioner efter sunkne ubåde er slet ikke noget, dykkere og skibe over sig i længere.

"Af gode grunde har vi jo ikke et beredskab på det her. Nogle af os gamle har tidligere været med i ubådsbjærgningsberedskabet, så vi vidste godt, hvor vi skulle henad. Men dykning er dykning, og så tager vi den derfra," siger Lars Møller.

Opringningen er startskuddet til

Søværnets Minørtjenestes indsats i den såkaldte ubådssag.

"Det var en opgave, der startede i midten af august og varede til midten af december. Det er en monsterstor opgave. Det er jo tre måneder, 3.500 timer, og vi har fået afdækket et område på 100 hektar, hvilket er halvdelen af Kongssø Skov. Vi har været nødt til at låne dykkere fra andre myndigheder for at få det til at køre," forklarer Lars Møller.

Ny opgave i vente

Om formiddagen den 11. august er opgavens enorme omfang endnu ukendt. Lars Møller ankommer med fire dykkere til Søværnets Dykkerskole på Nyholm, hvor patruljefartøjet "Najaden" venter på dem. På kajen er der hektisk aktivitet. Søværnet må improvisere det bedste, de har lært, til den helt usædvanlige redningsaktion. Ansatte fra Søværnets Dykkerskole åbner kasser med hæveballoner. 2. Eskadres ubådseksperter Ditte møder også op. Lars Møller når dog kun lige at gå om bord på

"Najaden", da det hele tilsyneladende er afblæst, fordi den forsvundne ubåd "Nautilus" nu er fundet sejrende i vandoverfladen syd for Amager. "Najaden" får ordre om bare at eskortere "Nautilus" i havn.

"Vi havde en anden politiopgave, vi skulle ud at løse samme dag, som vi lige havde stallet lidt. Det kunne jeg så komme i gang med, og så var jeg lykkelig for, at de havde fundet ubåden," husker Lars Møller fra den omskiftelige dag.

Smilene og den afslappede stemning forsvinder hurtigt igen, for en ny melding beretter, at "Nautilus" er sunket og ligger på havbunden. Nu skal Lars Møller og hans folk dykke ned og rekognoscere ved ubåden. Samtidig kommer det frem, at den svenske journalist Kim Wall er savnet.

"Det føltes surrealistisk. Jeg tænkte: 'Tak skæbne, hvad er det for en sag, du er dumpet ned i.' Den udviklede sig eksplosivt igennem dagen," siger Lars Møller og tilføjer:

"Sådan er det at være i Søværnets Minørtjeneste. Du ved aldrig, hvad dagen bringer. Vi skal være klar til at være monsterfleksible. Så drejer vi til højre, så drejer vi til venstre. Det har jeg det rigtig godt med. Det er det, der giver mig kick'et."

Patruljefartøjet "Najaden" sejler fra Nyholm til området syd for Amager. Her er Søværnet og Marinehjemmeværnet massivt til stede. Søopmålingsfartøjet "Fyrholm" har lokaliseret "Nautilus", og Lars Møller sejler selv ud til ubådens position i "Najadens" gummibåd sammen med tre andre dykkere og to besætningsmedlemmer.

"Det, vi går efter, er at finde ud af, om der er nogen mennesker i ubåden. Er der luftlommer? Ubåden har en hel masse køjer, så man rent faktisk kan kigge ind. Vi lavede bankesignaler og tjekkede, at den lå stabilt. Så kunne vi se, at lugen var åben. Vi blev også ret hurtigt opmærksomme på, at den var 100 procent vandfyldt," forklarer Lars Møller.

Efter det første dyk får Lars Møller besked om, at politiet har erklæret ubåden for et gerningssted. Dykkerne går i vandet igen og undersøger mulighederne for at komme ind i ubåden, hvilket viser sig at være næsten umuligt, hvis man er iført dykkerdragt og udstyr, da lugen er meget smal. Lars Møller anbefaler politiet, at de hæver ubåden op af vandet. På grund af den snævre luge risikerer dykkerne at ødelægge vigtige spor, hvis de forsøger at trænge ind i "Nautilus".

Almindelig hjælp

For politiet er der stadig mange ubesvarede spørgsmål efter ubådssagens første dag. Hverken hævnningen af ubåden eller Søværnets Minørtjenestes dyk omkring stedet, hvor "Nautilus" sank, giver nogen svar på, hvad der er sket med den svenske journalist. Det er først, da en borger den 21. august 2017 finder et afgørende bevis på en strand på Amager, at det står helt klart, at sporene i sagen må befinde sig på havets bund, og at

Billeder fra 11. august, hvor Søværnets Minørtjeneste i første omgang blev tilkaldt for at iværksætte en redningsaktion på en sunket ubåd. Billederne er fra patruljefartøjet "Najaden", som lå ved Søværnets Dykkerskole på Nyholm og senere sejlede ud syd for Amager. I løbet af dagen skiftede opgaven karakter flere gange. Først blev det hele afblæst, så skulle dykkerne blot konstatere, om den sunkne ubåd var til fare for skibstrafikken, og så blev det mere alvorligt igen, da politiet erklærede den sunkne ubåd for gerningssted og den svenske journalist Kim Wall for savnet.

politiet, der ikke selv har dykkere, får brug for endnu mere hjælp fra Søværnets Minørtjeneste. Når politiet rekvirerer almindelig hjælp, betaler de for udgifterne til Forsvarets indsats. Den vigtigste ledetråd på dette tidspunkt er ubådens rute – det såkaldte NAVTRACK – som politiet har fået udleveret af de svenske myndigheder, og som viser, at ubåden har sejlet en tur i Køge Bugt. I dialog med politiet peger Lars Møller på nogle særlige områder på ubådens rute, hvor det ville være oplagt at smide noget i vandet.

"Vi har hele tiden sagt, at hvis ikke der var en rød tråd i forløbet, var der ingen grund til, at vi dykkede, for så er Køge Bugt alt for stor," forklarer Lars Møller.

Når dykkerne i Søværnets Minørtjeneste laver den type eftersøgninger, bruger de en metode, der sikrer, at de områder, som de dykker på, er 100 procent gennemsoget, så de aldrig skal igennem et område to gange. De udlægger et såkaldt stag på havbunden, der består af to 200-400 meter lange liner med 20 meter imellem. Så zigzagger dykkerne de 20 meter igennem, indtil de når op til enden af staget.

"Det her har været brugt siden krigens tid, og det er det, vi bruger, når vi leder efter ammunition på havbunden. Det, som det gælder om, er at være stædige og fuldstændig ærlige om, hvad vi har dækket, og hvad vi ikke har dækket. Det er gammeldags og i hvert fald ikke raketvidenskab," forklarer Lars Møller.

Firbenede eksperter

De første mange dyk er resultatløse, men så kommer politiet på den idé at anvende det svenske politis lighun-

de, hvis fine næser kan opfange lugt fra druknede personer på bunden af svenske søer. Hundene reagerer i et område langs NAVTRACK'et.

"Ud fra de svenske erfaringer så plejede man at skulle dykke der, hvor hundene sagde vov! Så dykkede vi hysterisk på de områder, hvor de tre forskellige hunde havde givet udslag," beskriver Lars Møller. Der er stadigvæk ingen fund. Lars Møller er klar over, hvor fejlen kan være. Dykkerne ved ikke præcis, hvordan lugtene bliver påvirket af strømmen i overfladen og på havbunden. Igen må politiet hente eksperthjælp udefra – denne gang i form af professor Torben Vang fra Aarhus Universitet, der er kaptajn på forskningsskibet "Aurora" og "verdensmester" i strøm i danske farvande, som Lars Møller udtrykker det.

"Han begyndte at lave nogle lange, lange udregninger på, hvor tingene kunne ligge på havbunden, når hundene gav udslag på overfladen. Der fandt vi ud af, at det kunne være helt op til to kilometer væk i forhold til, hvor hundene gav udslag i overfladen, og så måtte vi jo bare sige, at vi havde dykket det forkerte sted," erkender Lars Møller. Med Torben Vangs beregninger i hånden udpeger Lars Møller nogle nye områder, som de skal dykke på. Selv om det nu er blevet oktober, er Søværnets Minørtjeneste begünstiget af usædvanlig god sigtbarhed på havbunden.

"Sigten var til, at vi kunne sætte tre dykkere ind ved siden af hinanden, og så kunne de dække hele feltet. Så kunne man speede lidt op, for vi vidste, at sigten var så god, at vi kunne se cigaretskod, ølkapser og små muslinger."

I to perioder i begyndelsen og slutningen af oktober gør dykkerne fra Søværnets Minørtjeneste alle de afgørende fund i sagen.

Ikke et afgørende vendepunkt

Når Lars Møller ser tilbage på ubådssagen, kan han ikke pege på et afgørende vendepunkt i eftersøgningen efter beviser i Køge Bugt.

"Det er bitesmå ting, der hele tiden er blevet lagt ovenpå. Det har været ufatteligt interessant at følge. Og så er det en stædighed og vedholdenhed, der har givet resultatet. Det er jeg ikke i tvivl om. Man skal også have en portion held, men den portion held har vi også opsøgt. Vi har forfinet NAVTRACK'et, og nogle dygtige mennesker har regnet rigtig meget på, hvor det her kunne ligge på havbunden."

Til gengæld ser han Søværnets Minørtjenestes gode samarbejde med Københavns Politis som udslagsgivende for, at så mange vigtige spor blev fundet. Den 20. februar 2018 fik Lars Møller og de dykkere, der havde været med i eftersøgningen, overrakt politiets våbenskjold som tak for deres indsats i ubådssagen. Her sagde politidirektør Anne Tønnes:

"Jeg vil gerne udtrykke vores store taknemmelighed og anerkendelse af jeres fantastiske indsats og forbilledlige samarbejde i denne sag. Det har været hårdt arbejde. Men jeres dygtighed og udholdenhed førte til fund, der har haft overordentlig stor betydning for vores efterforskning og vil indgå i den forestående retssag. Så tusind tak for indsatsen – uden jer var vi ikke nået så langt." ■

HERRER OVER SITUATIONEN

Døgnet rundt er ansatte i Forsvaret på beredskab, parate til at indtræde i kongerigets Nationale Operative Stab (NOST) og danne sig et overblik over ulykker, terrorangreb og naturkatastrofer.

AF BJARNO SØRENSEN / VFK OG FORSVARETS FORBINDELSESOFFICER I RIGSPOLITIET

KRISER Da Seest blev ramt af fyrværkeriulykken, da terroren ramte Krudttønden og den jødiske synagoge, og da det sydlige Danmark blev udsat for stormflod i 2017, samledes kongerigets Nationale Operative Stab (NOST) hos Rigspolitiet i Ejby inden for en time. Mindre end 60 minutter senere havde staben dannet sig et overblik, som regeringens krisestyriingsorganisation kunne handle ud fra.

Når terror, naturkatastrofer, brande eller for eksempel cyberangreb vurderes at være så omfattende en hændelse, at et nationalt beredskab er nødvendigt, indkaldes vagthavende ansatte fra efterretningstjenester, Rigspolitiet, Beredskabsstyrelsen, Forsvaret og en række andre ministerier og styrelser. De fremmødte er direkte forbindelsesofficerer til den organisation, de repræsenterer. For Værnsfælles Forsvarskommandos vedkommende møder en officer fra Operationsstabens, der under sin beredskabsvagt refererer direkte til Vagtchefen.

Et vigtigt overblik

NOST'ens vigtigste arbejde er at give regeringen et overblik. Na-

tionalt Strategisk Overblik, forkortet NSO, indeholder informationer om hændelsen: Hvad er der sket, hvordan forventer man, det udvikler sig, hvordan sætter myndighederne ind, og hvordan reagerer befolkningen. Når første NSO er givet til regeringens krisestyriingsorganisation, følger NOST'ens medlemmer situationen og indkalder måske flere myndigheder såsom Kystdirektoratet og DMI, hvis hændelsen drejer sig om vejr og vandstand, eksempelvis. Først når situationen er stabiliseret, kan medlemmerne sendes hjem igen fra stabslokalerne hos Rigspolitiet i Ejby.

Information til befolkningen

Den rette kommunikation til offentligheden er særligt vigtig i en krisesituation. Derfor møder kommunikations- og pressepersonale fra de faste medlemmers myndigheder også op i Ejby og laver en samlet kommunikationsstrategi.

Der behøver ikke nødvendigvis at være indtruffet en katastrofe, før NOST'en samles. Seneste gang var i starten af maj, da et russisk atomanlæg blev slæbt gennem danske farvande, uden at noget skete. ■

DEN NATIONALE OPERATIVE STAB (NOST)

På baggrund af en regeringsbeslutning blev NOST i 2005 oprettet. De faste medlemmer er: Rigspolitiet, Værnsfælles Forsvarskommando, Beredskabsstyrelsen, Udenrigsministeriet, Politiets Efterretningstjeneste, Forsvarets Efterretningstjeneste, Sundhedsstyrelsen og Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen. NOST kan vælge at indkalde yderligere myndigheder i relation til hændelsen. Det kunne være BaneDanmark, DMI, Energistyrelsen og Kystdirektoratet.

KLAR TIL AT HENTE SYGE OG SÅREDE SOLDATER HJEM

Døgnet rundt er Air Evac Control Center (AECC) klar til at alarmere fly, mandskab og sundhedspersonale, hvis en dansk soldat i udlandet får brug for at blive luftevakueret.

Et Hercules-fly med intensiv sengestue-container er landet i Østgrønland under en arktisk redningsøvelse. Foto: Rune Dyrholm

TEKST OG FOTO: LARS BØGH VINHER / VFK

EVAKUERING Søndag den 22. januar 2018 lander et Challenger-fly i Roskilde. En ventende ambulance kører en soldat fra enhanced Forward Presence-styrken i Estland til behandling på Gentofte Sygehus. Meldingen om en udsendt soldat med blodprop i lungen indløb aftenen før. Stabslæ-

gen og vagtchefen var enige om, at soldaten skulle til Danmark, så Forsvarets Operationscenter (JOC) aktiverede Air Evac Control Center (AECC) i Aalborg. Evakueringen er den ene af blot to luftevakueringer, som Eskadrille 690 har udført i år. Og begge langt fra så alvorlige, som de 192 patienter, der blev evakueret fra Afghanistan og Irak i årene fra

2006 til 2014. Men beredskabet er stadig på plads. Det er ikke tilfældigt, at de fem ansatte i Eskadrille 690 er placeret i Aalborg ved transporteskadrillen. De tre ambulancer, to intensive sengestuer og infektionsmoduler, indrettet i 20-fodscontainere, og alt det andet specialudstyr kan nemt og hurtigt lastes på transporteskadrillens

Hercules- eller Challenger-fly.

En befalingsmand og to flyver-specialister har alle sundhedsfaglig baggrund og uddannelse inden for ambulancetjeneste og planlægning af luftevakuering af patienter. De to overlæger, chefen Claus Lie og kollegaen René Christian Bleeg, er begge speciallæger i anæstesiologi og intensiv medicin. Når det er nødvendigt, kan enheden trække på 44 paramedicinere, ambulanceredde, læger og sygeplejersker på rådighedskontrakt. De fleste er knyttet til sygehusene i Aalborg, hvor også René Christian Bleeg netop selv er kommet fra.

"Beredskabsplanen siger, at vi skal være i luften senest 48 timer efter alarmen. Traditionelt går der 12-48 timer. Det gør en stor forskel, om vi skal hente en patient som for eksempel også har sukkersyge eller andre lidelser," fortæller René Christian Bleeg.

Fleksibelt udrykningshold

Så snart vagthavende flight-medics ved AECC har modtaget en melding fra JOC'en i Karup, sender han en sms til alle 44 rådighedspersoner og de ansatte, samtidig med at vagnen i transporteskadrillen starter arbejdet med at skaffe det rette fly og personale. Vurderingen af patienten afgør sammensætningen af det hold, som skal med på evakueringen sammen med de personer, der returnerer med sms om at kunne rykke ud. Ud over de 12 anæstesisygeplejersker og 10 speciallæger i anæstesiologi er der og-

så tre hjerte-lunge-kirurger på rådighedskontrakt.

"Vi er ikke i luften efter patienter særlig ofte, heldigvis. Det meste af tiden går med at være klar. Det er tidskrævende at vedligeholde respiratorer, sprøjtepumper og intensivmodulerne. Og det er tidskrævende at vedligeholde vores kompetencer gennem rutinemæssige kurser og deltagelse i konferencer og forskningsprojekter," fortæller overlæge Claus Lie. Chefen og de fire andre ansatte står for driften, der sluger 75 procent af arbejdstiden. De får hjælp af en civil sundhedsfaglig administrator fra Flyvermedicinsk Filial Konsultation, FMFK, hvor de sidste 25 procent af arbejdet lægges. Begge overlæger i Eskadrille 690 har flyvermedicinsk tillægsuddannelse, og de to flight-medics kan foretage parakliniske undersøgelser.

"Når vi møder udenlandske kollegaer på konferencer eller øvelser, forstår de ikke, at vi er så få ansatte. Men danskere uddannes til at have flere kompetencer. Når vi så også kombinerer det med at have de civile på rådighedskontrakt, gør det os særdeles fleksible," fortæller René Christian Bleeg. De to overlæger glæder sig til at blive endnu mere fleksible i fremtiden, hvor ikke mindst opgaven med beredskabsstyrke til Arktis stiller flere krav. Håbet er at få etableret et tæt samarbejde med Hærens Kirurghold. ■

ESKADRILLE 690

ESK 690 blev etableret i 1992 og holder til på Flyvestation Aalborg.

Siden 1992 er der udført 410 luftevakueringer med militært personel og 84 civile patienter, de 192 i perioden 2006 til 2014 fra Irak og Afghanistan.

I 2014-2015 blev fire patienter evakueret på to missioner, fra Afrika til Danmark. De var formodet inficeret med ebolavirus.

De 44 rådighedsstillinger består af:

- 10 speciallæger i anæstesiologi
- og tre hjerte-lunge-kirurger,
- 12 anæstesisygeplejersker,
- 19 ambulanceredde (flight-medics),
- enten niveau 2-behandlere eller paramedicinere.

René Christian Bleeg og Eskadrille 690 er klar til at rykke ud til det kolde nord, som her i Mestervig, eller til missionerne i syd. Foto: Rune Dyrholm

Overlæge Claus Lie. Foto: Flyvevåbnets Fototjeneste

Forsvarets Operationscenter.
Foto: Kristian V. Brøndum

TIDEN ER EN KRITISK FAKTOR

Forsvarets Operationscenter sidder klar døgnet rundt til – blandt andet – at koordinere aktioner, der redder liv.

JOINT OPERATIONS CENTER (JOC)

JOC'en har flere forskellige opgaver til støtte for samfundet, og redningsaktioner som i artiklens eksempel fylder en del om sommeren.

Andre opgaver omhandler:

Suverænitetsbevogtning:

At holde øje med dansk farvand, havmiljø og grænser, samt hvilke skibe der sejler igennem.

Maritime Assistance Service:

At sørge for, at det er sikkert at sejle i danske farvande, at der ikke sker skade på havmiljøet, at tage sig af hændelser som skibskollisioner samt overvåge transport af olie mellem skibe.

Forsvarets egne indsættelser:

At holde styr på indsatte soldater i ind- og udland, herunder at håndtere hændelser, hvis en soldat kommer til skade under indsættelse, det vil sige at underrette pårørende, presse, igangsætte evakuering og eventuelt oprette krisestab hvis nødvendigt.

AF EMMA KIRKETERP / VFK

DØGNDRIFT Bekymret pårørende ringer 1-1-2 og melder surfer savnet. Derfra tager Forsvarets Operationscenter, Joint Operations Center (JOC), kontrol over situationen og sætter gang i indøvede procedurer inde bag de tykke mure i den store, grå bunker på Flyvestation Karup.

Her har vagthold af 13 medarbejdere 24 timer i døgnet overblikket over nationale operationer og holder styr på indsatserne – blandt andet når der kommer meldinger om savnede personer.

Tilbage til eksemplet med den savnede surfer. Inden for 15 minutter bliver en af de tre redningshelikoptere på beredskab sendt i luften, og medarbejderne i JOC'en indsamler alle mulige oplysninger – om vind, havstrøm, påklædning – for at få puslespillet til at gå op og udregne, hvor det er mest sandsynligt, at surferen befinder sig.

"Tiden er en kritisk faktor," siger orlogskaptajn Frank Erland med henvisning til, at flyvende og sejlede enheder hurtigt kommer af sted. For selv med en sommerlig vandtemperatur på 19 grader går der ikke lang tid, før kroppen bliver nedkølet.

Overlevelse i vandet

"Vi leder efter levende mennesker, ikke døde," siger Frank Erland, som understreger, at de selvfølgelig gør alt for at finde folk, mens de stadig er i live. En gang imellem sker det

dog, at vagtholdet må lukke en redningsoperation, uden at den savnede person er fundet, fordi sandsynligheden for at finde vedkommende i live er forsvindende lille.

"I langt de fleste tilfælde finder vi den, vi leder efter. Men det er aldrig med en god fornemmelse i maven, når vi skal lukke en eftersøgning uden at have fundet personen," siger orlogskaptajnen og tilføjer, at målet er at have en redningsprocent på 94. I 2017, hvor Forsvaret deltog i over 420 eftersøgnings- og redningsoperationer, var redningsprocenten 97.

Når en redningsoperation lykkes, er der flere faktorer i spil. Dels den savnede persons sandsynlige overlevelsestid, som vagtholdet udregner ud fra tabeller med faktorer som personens alder, påklædning og vandets temperatur, dels hvor stort eftersøgningsområdet er, samt hvor sikre JOC'en er på de oplysninger, de har fået om personen og sagen.

"Vi arbejder efter en tommelfingerregel, som går på, at hvis vores udregninger siger, at sandsynligheden for overlevelse er fem timer, så lægger vi 100 procent til og leder i 10 timer," forklarer Frank Erland, for der er mange usikkerheder, når man leder efter personer i vand. Operationen kan dog lukkes inden de 10 timer, hvis vagtholdet i JOC'en er sikre på, at de ville have fundet den savnede i det eftersøgte område, hvis vedkommende var der. ■

ANTAL UDRYKNINGER I 2017

Der er konstant cirka 800 militært ansatte på post eller vagt i Forsvaret – i færd med eller klar til at løse opgaver for samfundet. Hver dag. Året rundt.

Herunder kan du se et udpluk af Forsvarets beredskaber, samt hvor mange gange de blev alarmeret og løste opgaver i 2017. Generelt er der ikke store udsving i tallene fra år til år.

AMMUNITIONSRYDDERE

Rykker ud til for eksempel dødsboer og andre steder, hvor der er fundet gammel ammunition, håndgranater eller blålys. Skarpere missioner omfatter bombetrusler.

917 indsættelser (308 rådgivninger til politi)

ALMINDELIG HJÆLP TIL POLITIET

Soldater – også fra Hjemmeværnet – hjælper politiet med eftersøgninger på land, for eksempel hvis en ældre dement person har forladt sit plejehjem. Støtter også fart- og spritkontrol i Københavns Havn og bevogtning af eksempelvis brandtomter.

261 indsættelser

HAVMILJØ

Overvågning af havmiljøet i danske farvande foregår både fra skibe og fly.

487 olieobservationer

(det er langt fra alle observationer, hvor det er tale om egentlig forurening, det kan også vise sig at være pollen eller strømskel)

93 skib-til-skib-operationer

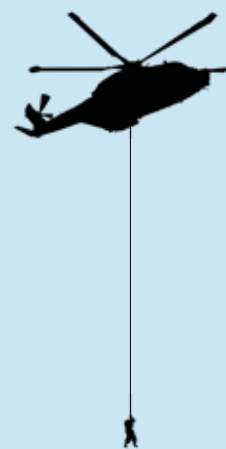
(Maritime Assistance Service (MAS) under JOC'en overvåger, når der overføres olie fra et skib til et andet til søs, da dette udgør en forureningsrisiko)

35 andre MAS-opgaver

(omfatter alt lige fra grundstødninger i Danmark til danske skibe berørt af pirataktivitet ude i verden)

EFTERSØGNINGS- OG REDNINGSOPERATIONER (SAR)

Besætninger på helikoptere, skibe og både, blandt andet fra Søværnet, Marinehjemmeværnet, Kystredningstjenesten og fritidssejlerne, deltager i redningsoperationer af personer i fare. Det gælder alt fra kæntrede kajakraere og nødstedte surfere til sejlere og sømænd, der er faldet over bord, og mayday-meldinger fra fly og helikoptere samt det, der viser sig at være falske alarmer om bortdrevne badedyr eller drengestregere med nødraketter.

419 maritime redningsoperationer

7 redningsoperationer

der relaterer sig til luftfartøjer i nød

Redningsaktioner på land er politiets ansvar.

NY MC TIL MP

Militærpolitiet får 25 spritnye Yamaha FJR 1300-motorcykler.

Disse øger sikkerheden for rytterne og er en kærkommen erstatning for de cirka 17 år gamle BMW'er, enheden havde i forvejen.

De gamle BMW-motorcykler havde en topfart på omkring 170 kilometer, hvor de nye Yamaha har en topfart på omkring 250 kilometer i timen.

TEKST OG FOTO: KRISTIAN V. BRØNDUM / VFK

HESTEKRÆFTER Motorcykelsæsonen er startet. I fuglekvidder og sommervarme lufter mange danskere deres motorcykler, og for Militærpolitiet (MP) er det ikke anderledes. Dog tegner denne sæson til at blive lidt sjovere for mange af Militærpolitiets ryttere. Militærpolitiet har nemlig fået nyt legetøj; 25 spritnye Yamaha FJR 1300.

Motorcyklerne har 146 hestekræfter, 1300 kubik og en topfart på over 250 kilometer i timen. Derudover er de nye motorcykler i politiversion, så de er blevet tilpasset med blandt andet nyt blink og kommunikationsudstyr, som gør det muligt at tale direkte med politi og redningsberedskab. Det gør dem klar til de opgaver, de skal bruges til. En tilpasning, som Militærpolitiet sætter pris på.

ges til. En tilpasning, som Militærpolitiet sætter pris på.

”Den nye motorcykel er udstyret med bedre udrykningsblink, der ses bedre i trafikken end de gamle. Derover er der et skærpet EU-krav, som gør, at den er udstyret med gule, reflekterende klistermærker. De skal være der, for at den kan godkendes til udrykning i Danmark,” siger seniorsergent og militærpolitisoldat Steffen, der til daglig blandt andet kører med på opgaver på motorcykel.

Alsidigt redskab

Selvom topfarten nødtigt skulle nås, vidner den om et overskud hos de nye motorcykler. Med motorcyklerne får rytterne et mere alsidigt redskab og et bredere arsenal af muligheder til at løse de opgaver, der er brug for på de danske landeveje. Men der er også en bagside. Som soldat, der skal betjene motorcykler, er man generelt mere udsat i trafikken, og MP'erne påpeger, at det er noget af det farligste, de laver i nationalt regi.

”Vi kører jo primært eskorter, og med den her motorcykel kan vi levere en bedre og mere sikker opgaveløsning, end vi kunne før,” forklarer Steffen og fortsætter:

”De reflekterende klistermærker gør, at motorcyklen ses væsentligt bedre i mørke, hvilket gør det mere sikkert både for MP'eren, der betjener motorcyklen, og for andre trafikanter, der befinder sig på vejene.”

Omskoling for en sikkerheds skyld

Forårsvejret er som bekendt omskifteligt. Solen bliver hurtigt dækket af mørke skyer, og tørt føre skifter til vådt. Derfor er det vigtigt, at både motorcykler og rytterne har de bedste forudsætninger for ikke at skride i svingene.

Af samme grund følger der også en omskoling af MP'erne på de nye motorcykler. Her får rytterne mulighed for at prøve de nye motorcykler på en lukket bane. Det skal give dem en fornemmelse af de nye motorcykler i sikre rammer, hvilket skaber et grundlag for bedre sikkerhed, når de kommer ud på vejene.

”Kravet til os er, at vi skal være mere påpasselige. Den nye motorcykel har flere hestekræfter og accelererer hurtigere. Det kan kræve mere af rytteren,” forklarer Ole, seniorsergent og sagsbehandler inden for færdsel og køreteknik ved Militærpolitiet. ■

YAMAHA FJR 1300

Militærpolitiet har fået 25 nye Yamaha FJR 1300-motorcykler, som erstatter de knap 17 år gamle modeller fra BMW.

Hestekræfter: 146 hk
Kubik: 1300 ccm
Topfart: cirka 250 km/t

Politiet har valgt at bruge den samme slags motorcykel.

SAMME VEJ TIL DE TO SPECIALOPERATIONSKORPS

Grunduddannelsen til Jægerkorpset og Frømandskorpset tilpasses – blandt andet for at udnytte specialoperationsstyrkernes kompetencer bedre.

AF EMMA KIRKETERP / VFK

UDVÆLGELSE Seks unge mænd med drømme om at blive specialoperationssoldater er i gang med første forhindring på vejen: 2.900 meters løb på under 12 minutter. Lyden af lange løbeskridt i grus intensiveres i et minuts tid, inden den afbrydes af et højlydt ”hold inde”.

De er i gang med første afprøvning inden en række afsektioner i håbet om at blive de næste jægersoldater eller frømand. Men vejen for dem bliver en lidt anden end deres forgængeres. For som noget nyt lægges Jægerkorpset og Frømandskorpsets grunduddannelser ind under én ny specialoperationsuddannelse.

Formålet er ifølge vicechefen i Specialoperationskommandoen

(SOKOM) blandt andet at give bedre forudsætninger for at arbejde sammen ved at give specialoperatørerne bedre indblik i hinandens metoder og operative styrker. Derudover håber kommandoen også at kunne tiltrække flere kvalificerede ansøgere.

”Formålet er at styrke den samlede rekruttering, udnytte vores ressourcer bedre og udnytte, at Jægerkorpset og Frømandskorpset er under samme kommando,” siger oberst Michael Hyldgaard, som påpeger, at jægersoldaterne stadig vil være specialister i landmilitære operationer, og frømandene specialister i maritime specialoperationer.

Civile i Jægerkorpset

Tilpasningen af grunduddannelserne betyder også, at det nu bli-

ver muligt for personer uden militær baggrund at søge ind i Jægerkorpset, som hidtil kun har optaget soldater med relativt stor erfaring fra Forsvaret.

”Vi håber på større diversitet i dem, der søger, for vi må indse, at der går mennesker i det civile med talent til at blive specialoperatører, men som ellers ikke ville komme i berøring med Forsvaret,” forklarer Michael Hyldgaard, som håber, at netop disse talenter får øjnene op for specialoperationsstyrkerne. I Frømandskorpset har man haft erfaring med at rekruttere civile i mere end 60 år – siden korpsets oprettelse – og her nyder man godt af forskelligheden, som civile og militære skaber.

”Civile udfordrer og har en anden tilgang til tingene, end militære personer har. Hos Frømandskorpset uddanner vi til et fællesskab med accept af forskelligheder,” siger frømanden Stoffer, der er leder af Frømandskorpsets Elevskole. Ifølge chefen for Jægerkorpsets Training Wing, kaptajn Morgan, bliver udfordringen især at give de civile de nødvendige soldatermæssige færdigheder på forholdsvis kort tid.

”For os vil det militære håndværk

altid være i højsædet. Vi skal først og fremmest gøre de civile feltvante, så de kan tage vare på sig selv, og i en forholdsvis kort periode få dem tilnærmelsesvis op på et niveau med de mere erfarne soldater, inden vi tester dem for alvor,” siger Morgan, der ser det nye tiltag som en god mulighed for at udvide ansøgerskaren, rekruttere flere af de rigtige folk, der lever op til kravene, og i sidste ende på den måde få flere dygtige jægersoldater.

Inden dét kan lade sig gøre, skal de seks løbere først igennem dagens næste forhindring: fire styrkeøvelser, inden de mere krævende udvælgelser og den udvidede optagelsesprøve med test af mental og fysisk robusthed går i gang senere på året.

Rekrutteringen til den nye uddannelse er i gang, og de bedst egnede fra serien af optagelsesprøverne begynder på den nye specialoperationsuddannelse til januar 2019. ■

UDDANNELSEN

For ansøgere – civile og militære – til Frømandskorpset og de civile ansøgere til Jægerkorpset begynder uddannelsen med et seksugers kursus – basisuddannelsen – i Frederikshavn, hvor de lærer grundlæggende militære færdigheder.

Efter basisuddannelsen følger udvælgelsesforløbet og grunduddannelsen, som består af tre faser. Først et forløb, der foregår hos enten Frømandskorpset eller Jægerkorpset. Herefter skal aspiranterne igennem et fælles uddannelsesforløb, inden de skal specialisere sig i ét af

de to korps. Under dette forløb skal jæger-aspiranterne blandt andet dygtiggøre sig inden for faldskærmspring, bjergtræning og andre landmilitære færdigheder, mens aspiranterne til Frømandskorpset skal træne maritime operationer, herunder dykning.

I alt en uddannelse på 35 uger.

Efter grunduddannelsen fintunes de nye soldaters evner ved sidemandsoplæring af en erfaren frømand eller jægersoldat, alt efter korps.

EKSTRA FOKUS PÅ BESKYTTELSE AF PERSONDATA

EU's nye databeskyttelsesregler – også kendt som GDPR – trådte i kraft den 25. maj 2018. Ansatte i Forsvaret, som arbejder med personoplysninger, skal fremover være opmærksomme på, at persondata skal beskyttes i højere grad end hidtil.

AF VÆRNSFÆLLES FORSVARSKOMMANDO

REGLER Mange har sikkert i dagene omkring den 25. maj 2018, hvor EU's databeskyttelsesregler – General Data Protection Regulation (GDPR) – trådte i kraft, modtaget e-mails fra forskellige virksomheder og organisationer om opdaterede brugervilkår på grund af GDPR. De nye regler gælder også for behandling af persondata i Forsvaret. I den forbindelse er der en række almindelige forholdsregler, du skal være opmærksom på, hvis du arbejder med persondata.

Reglerne betyder:

- at Forsvaret i højere grad end hidtil skal oplyse folk om det, når vi behandler deres persondata.

- at Forsvaret skal passe endnu mere på de persondata, vi råder over. Vi skal være opmærksomme på, at vi ikke indsamler flere data, end vi skal bruge, og at vi ikke skaffer os adgang til persondata, vi ikke har behov for indsigt i, når vi sagsbehandler.

- at Forsvarets egne ansatte også er beskyttet af EU's databeskyttelsesregler og vil modtage et oplysningsbrev i e-Boks om, hvad Forsvaret som arbejdsgiver må anvende persondata til.

- at du som medarbejder i Outlook og på drevene på din arbejds-PC ikke må opbevare fortrolige personoplysninger i mere end 30 dage. Fortrolige oplysninger omfatter blandt andet CPR-nummer, beskrivelser af sygdomsforløb eller oplysninger om straf. Gem dem i dokumenthåndteringssystemet KESDH, hvis du eller andre skal bruge dem senere. Slet dem, hvis du har gemt dem i KESDH eller ikke skal bruge dem længere. Andre personoplysninger

kan du beholde, men ryd op en gang imellem, og behold ikke mere, end du skal bruge til for eksempel FOKUS-samtaler.

De nye databeskyttelsesregler betyder, at der ikke vil være samme adgang som tidligere til nogle af Forsvarets FIIN- og internetsider, hvor der er adgang til personoplysninger. Det gælder for eksempel Forsvarsministeriets Personalestyrelses side med befalings- og administrationssystemet BAS på intranettet. Læseadgangen til BAS bliver pr. 2. juli 2018 begrænset, så der kun er læseadgang til systemet for personer, for hvem det er tjenstligt relevant.

Få råd og vejledning

Værnsfælles Forsvarskommando har pr. 1. maj 2018 ansat juristen Stig Erik Løjborg-Nielsen som databeskyttelsesrådgiver (DPO). Det er et krav, at alle myndigheder, som behandler persondata, skal udpege en databeskyttelsesrådgiver. Du kan kontakte Stig Erik Løjborg-Nielsen for råd og vejledning, hvis du håndterer persondata og er i tvivl om de nye regler, eller hvis du vil vide, hvad databeskyttelsesreglerne betyder for Forsvarets behandling af dine personoplysninger.

Du kan skrive til Stig Erik Løjborg-Nielsen på: VFK-O-DPO@mil.dk

Der er ligeledes oprettet et teamsite, hvor du kan finde yderligere oplysninger om EU's databeskyttelsesregler og vejledning til, hvordan du forholder dig. Du finder teamsitet på FIIN.

Sidst, men ikke mindst er der udgivet en ny midlertidig bestemmelse om databeskyttelse i Forsvaret – VFKBST O.740-1.

Du finder bestemmelsen på publikationssiden på FIIN. ■

KLUMME

Af **Christian Brøndum**
journalist

Information og samtale virker

De 400-500 lokale borgere i Vojens-hallerne så overhovedet ikke smilende ud, efterhånden som de ankom til aftenens borgermøde. Udenfor havde det sneet en del, og vejret var koldt og elendigt.

Men sjap og våde sko var ikke hovedårsagen til den sure stemning. Mødet handlede om noget helt andet, nemlig Flyvestation Skrydstrup og den larm, som de fremtidige F-35-kampfly vil plage flyvestationens omgivelser med. I månederne forud havde flyvestationens naboer i blandt andet Jyllands-Posten kritiseret Forsvaret og Forsvarsministeriet for at tilbageholde information om både nuværende og fremtidig støj fra flyvestationen. Et tidligere borgermøde, som fandt sted på flyvestationen i november sidste år, var endt i dårlig stemning.

Der måtte gøres noget. Forsvarsministeriets concernstyringsdirektør, Per Pugholm Olsen, Flyvestationens chef, oberst Uffe Holstener-Jørgensen, samt chefen for Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, Hans Høyer, tog til Vojens med en klar opgave. Giv borgerne i området en undskyldning for den hidtidige (manglende) information og inddragelse. Giv derefter fuld information om støjen og om, hvad der skal ske i fremtiden. Hvis der er noget, man endnu ikke kan svare på, så fortæl, hvornår borgerne vil få svar.

Jeg var med på sidelinjen som ordstyrer og havde fået en let forståelig opgave stukket ud: Sørg for, at alle – som i alle – får mulighed for at stille alle spørgsmål, og hold paneldeltagerne fast, hvis de skulle komme til at svare uklart eller henholdende.

Det, der nu skete, burde indskrives som eksempel i lærebøgerne om god kommunikation. P.P., som Per Pugholm kaldes til daglig, beklagede det hidtidige forløb og bad om borgernes hjælp. Siger man undskyld, og beder man om hjælp til at rette op på tingene, vil man ofte få et ja. Og det fik han.

P.P. havde også en god nyhed med til flyvestationens nærmeste naboer i Skrydstrup. Et nyt terminalanlæg til de kommende F-35-kampfly bliver bygget væsentligt længere væk fra tæt bebyggelse end oprindeligt planlagt. Det kommer til at betyde en merudgift på 260 millioner kroner plus en forsinkelse af projektet, men rummer også nogle klare fordele for flyvestationen og kampflyprojektet. P.P. kunne ikke give endelige svar på spørgsmålet om mulige ekspropriationer rundt om flyvestationen. Men han kunne love, at der vil komme svar inden årets udgang. Og at der opstilles et permanent måleudstyr til at måle støjen fra flyvestationen.

Der var mange andre spørgsmål fra borgerne. Men i takt med lige så mange svar skiftede stemningen blandt borgerne. Flere gav afslutningsvis udtryk for tilfredshed med informationen og for tro på et bedre samarbejde med Forsvaret. "Man lover fra Forsvarets side øget åbenhed fremover omkring de støjgener, flyene – både de gamle F-16 og de kommende F-35 – uomtvisteligt skaber. Tak. Det er en veltimet indrømmelse," skrev Jyske-Vestkysten i sin leder dagen derpå.

Ledelse og medarbejdere i alle store virksomheder, organisationer og myndigheder ved udmær-

ket, at ordentlig kommunikation internt og eksternt skal have høj prioritet og skal indgå i enhver beslutningsproces. Man opruster med kommunikationsafdeling og medarbejdere, og alligevel går det ganske jævnlige galt, enten fordi man er uopmærksom, eller hvis man for eksempel har begået fejl, man helst vil fejle ind under gulvtæppet – uanset at kommunikationspolitikken dikterer åbenhed.

I tilfældet Skrydstrup, hvor borgerne i årtier har levet godt side om side med kampflyene på kommunens største arbejdsplads, var opmærksomheden om støjgrænser tydeligvis blevet svækket over årene. Det er der nu lavet om på. Kunsten bliver at holde fast i et højt informationsniveau, efterhånden som nye støjmålinger laves, og konsekvenserne af dem skal udmøntes.

Andre potentielt støjende udfordringer vil dukke op. Eksempelvis undersøges det nu, om der skal etableres et træningscenter for europæiske F-35-fly, som kan træne luftkrig med udgangspunkt i dansk luftrum over Nordsøen og med et center placeret på Flyvestation Skrydstrup. Der er ifølge Jyllands-Posten angiveligt mulighed for 30 nye arbejdspladser, men også mulighed for diskussion om støj og gener for fuglelivet samt for eksempelvis turistindustrien på Fanø og Rømø. Frihed for støj er blevet en eftertragtet kvalitet, uanset om den kommer fra motorveje, jernbaner eller fra fly.

Selv om planen endnu er på et meget tidligt stade, vil der derfor givetvis blive spurgt til den ved det næste borgermøde (foregik den 20. juni, som var efter Forsvarsavisens deadline, red.) i Vojens-hallerne, som allerede er planlagt og annonceret. Men med den informative og åbne linje, der blev lagt ved det tidligere borgermøde, er der en god chance for at finde brugbare løsninger. For information og samtale virker. ■

Klummen er et udtryk for klummeskribentens holdning og vurdering og ikke et udtryk for Forsvarets eller Værnsfælles Forsvarskommandos synspunkter.

Christian Brøndum har skrevet om forsvar i Berlingske fra 1998 til 2016 og er nu partner i DefenceWatch.

Journalist Christian Brøndum. Foto: Privat

KAMPFLY ER KUN TOPPEN AF ISBJERGET

Som del af NATO-samarbejdet sendte Flyvevåbnet i april fire F-16 fly til Island for at håndhæve landets suverænitet i luftrummet. At holde fire flyvende falke i luften kræver en hel del medarbejdere til at varetage opgaverne på jorden.

Her er nogle af de mange specialer, der følger med, når Danmark sender kampfly af sted for at varetage afvisningsberedskabet i et andet land.

Bevogtning: Eskadrilleområdet, hangarer og ikke mindst flyene er under konstant overvågning af bevogtningsfolkene, der holder vagt i hold i 12 timer ad gangen. For at effektivisere samt gøre opgaven mere håndterbar har de installeret kameraer på vigtige områder, som skal være under konstant overvågning.

Klarmelder: Klarmeldere er uddannede flymekanikere, der sørger for, at flyene fungerer, som de skal. De fire udsendte fly indgår i en rotation, hvilket betyder, at mens to af dem er i luften, bliver de to andre klargjort i hangarene. På den måde sørger klarmeldere for, at der hele tiden er minimum to fly klar, ligesom de hjælper piloter og fly på plads før take-off og efter landing.

Brand og Redning (BOR): BOR-folkene er eskadrillens altnuligmænd. Deres daglige rutiner indebærer blandt andet at inspicere landingsbanerne for sten og andre farlige objekter, der kan skade flyene, samt at sikre, at nødbremsekablet bliver lagt rigtigt ud på landingsbanen. Mens flyene er i luften, er BOR standby på islændingenes brandstation. De er klar i tilfælde af uheld, eller hvis piloten bruger nødprocedurer, der efter landing kræver speciel behandling fra uddannede brandfolk.

Non-Destructive Inspection (NDI): Ligesom klarmeldere er NDI-personel uddannede flymekanikere. Deres rolle er at inspicere flyene for skader og slitage. En af metoderne til det er at analysere olieprøver efter hver flyvning. Hvis værdierne i olien bliver unormale, kan det betyde slitage, som skal undersøges nærmere. Ved hjælp af forskellige spormetaller i diverse lejer i motorerne kan de ofte udpege præcist, hvor i flyet problemet er.

Communications and Information Systems (CIS): CIS-elementet er udsendelsens it-specialister. De sørger for, at alle telefoner, computere og radioer bliver sat op, som de skal. De klarer også opsætning af satellitforbindelser, hvis det er nødvendigt, og de sørger for de sikre forbindelser både internt og hjem til Danmark.

TEKST OG FOTO: MARTIN SCHMIDT JØRGENSEN OG RUNE DYRHOLM / VFK

ISLAND I begyndelsen af april sendte Danmark fire kampfly til Island i forbindelse med NATO-samarbejdet Iceland Peacetime Preparedness Needs (IPPN). I samarbejdet forpligter en række NATO-lande sig til i perioder at håndhæve Islands suverænitet i luftrummet. Island har nemlig ikke selv et flyvevåben.

”Vi har to fly på beredskab 24 timer i døgnet samt to reservefly. De kan med meget kort varsel gå på vingerne, primært for at se efter uidentificerede fly, som vi ikke har nogen oplysninger på,” siger oberstløjtnant Peter Borre med flyver-ske bi-

navnet PEB, der er chef for det danske bidrag til IPPN. Men det kræver mere end bare fly at sende et F-16-bidrag til Island. Ud over piloterne udsendes flere end 50 medarbejdere, som med hver sin specialiserede uddannelse varetager vigtige opgaver omkring flyene.

”Vi er omkring 60 mand, lige fra piloter til administrativt personale, så det er et teamwork på et meget højt niveau, der skal til, for at de to fly kan gå i luften med meget kort varsel,” siger PEB.

IPPN er et NATO-samarbejde, hvor ni lande på skift håndhæver suveræniteten i islandsk luftrum. Islændingene har ikke selv et flyvevåben. Dette er fjerde gang siden 2009, at Danmark løser opgaven på vegne af NATO.

”Island har ikke selv et flyvevåben og dermed heller ikke nogen kampfly. Derfor har de indgået en aftale med NATO om, at forskellige NATO-lande på skift stiller fly til rådighed, hvor Danmark altså har tilbudt sin hjælp,” siger PEB. ■

Jordudstyrsværksted: Jordudstyrsmedarbejderne har styr på alt det specielle maskineri, der skal håndtere flyene på jorden og i hangarerne. De sørger også for blandt andet at håndtere ilt til piloterne, hvilket gøres ved at fylde nogle tanke op med flydende ilt.

Skærme, Udrustning og Nødudstyrsværksted (SUN): SUN-værkstedet skal have det rigtige udstyr klar til piloterne på det rigtige tidspunkt, eksempelvis dragter, hjelme og lignende. De sørger for, at piloterne har det nødvendige overlevelsesudstyr i forhold til omgivelserne og opgaven. Hvis noget går i stykker, sørger SUN-værkstedet for at reparere eller erstatte det hurtigst muligt.

UFFE ELLEMANN-JENSEN BESØGTE SOLDATERNE I ESTLAND

Den forhenværende udenrigsminister kalder missionen i Baltikum for ”noget af det vigtigste, der er sket i NATO i de seneste 25 år”.

AF SØREN BJØRNDAL / VFK

ESTLAND Forhenværende udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen besøgte i april de danske soldater i Estland. Her holdt han blandt andet foredrag for de mange fremmødte soldater på kasernen i Tapa. Gennem halvanden time fortalte gæsten om det særlige forhold mellem Danmark og de baltiske lande: Estland, Letland og Litauen. Uden manuskript tog han soldaterne med på en tur gennem Estlands dramatiske historie og satte soldaternes egen tilstedeværelse i Tapa ind i det store perspektiv. Foredraget blev vel modtaget, og den tidligere udenrigsminister var en populær herre blandt de mange soldater. Der blev stillet mange spørgsmål og taget mange billeder, da Uffe Ellemann-Jensen i forbindelse med besøget også besøgte de danske soldaters indkvarteringsområde samt overværede aktiviteter i øvelsестerrænet.

”Jeg er altid blevet glad, positiv og stolt, når jeg har besøgt danske soldater ude i verden. Hver gang bliver jeg imponeret. Men dette her er noget ganske særligt, der ligger tæt på hjertet. Det er helt specielt på grund af Danmarks særlige forhold til Baltikum,” siger Uffe Ellemann-Jensen.

Efter foredraget var han blandt andet på skydebanen, hvor han så danske soldater træne nærkampsskydning. Han overværede også soldater træne afsiddet kamp. Som reserveofficer er han ikke fremmed over for våben og militær udrustning. Alligevel overraskede synet af de danske soldaters personlige udrustning den tidligere udenrigsminister.

”Der er virkelig sket meget på det felt,” konstaterer han.

Indsatsen virker

Uffe Ellemann-Jensen har fået masser af positive tilbagemeldinger fra estiske venner og bekendte, siden danske soldater i januar begyndte tilstedeværelsen i Estland. Der er ingen tvivl om, at indsatsen bliver værdsat, og Uffe Ellemann-Jensen er overbevist om, at det nytter noget.

”Det her er noget af det vigtigste, der er sket i NATO i de seneste 25 år. Jeg kan godt forstå, hvis man som ung konstabel kan have svært ved at forstå helt præcis, hvor vigtigt det er, at man løber rundt i sneen og får våde støvler i Estland. Men det er netop det, at vi er her, der er med til at forhindre, at der opstår en situation, hvor der rent faktisk bliver skudt. Det er det, vi skal blive ved og ved med at fortælle, og det gør jeg også, hver gang jeg har chancen,” siger han.

”Jeg må indrømme, at jeg fik en klump i halsen, da en bekendt sendte mig en video på telefonen fra paraden for Estlands 100 års uafhængighed, hvor det danske detachement deltog. Det var dejligt at se,” tilføjer han.

Uffe Ellemann-Jensen var udenrigsminister i den dramatiske periode, da Sovjetunionen brød sammen, og han var en af hovedpersonerne, da Danmark i 1990 genoptog diplomatiske forbindelser med de tre baltiske lande. Han glædede sig over afslutningen på den kolde krig og over den nye optimisme og fokus på internationalt samarbejde, der prægede 1990'erne, og han havde ikke fantasi til at forestille sig, at vores nærområde igen kunne blive et risikoområde. Men med den russiske præsident, Vladimir Putin, i spidsen har Rusland bevæget sig i en retning væk fra samarbejdet og de spilleregler, der ifølge Uffe Ellemann-Jensen er helt afgørende for at garantere fred og stabilitet.

Georgien blev vendepunktet

Det store vendepunkt kom med Ruslands ulovlige annektering af Krim og indblanding i den blodige konflikt i det østlige Ukraine. Men for Uffe Ellemann-Jensen begyndte advarselslamperne for alvor at blinke nogle år tidligere, da Rusland i sommeren 2008 angreb Georgien.

”Der så vi for alvor, at de spilleregler, der er så vigtige for fred og stabilitet, blev groft brudt. Det reagerede Vesten ikke på, og det skulle vi afgjort have gjort. Det indtryk, Putin stod tilbage med, var ”jeg kan da bare bryde de regler, jeg har lyst til”. Der er ikke noget at sige til, at det skræmte de baltiske lande,” siger Uffe Ellemann-Jensen.

”Efter Georgien var der nervøsitet i Baltikum. Efter Krim var de baltiske lande ved at gå helt op i en spids. EFP (enhanced Forward Presence, red.) har medført en enorm lettelse. Nu er der ikke længere den samme frygt for et egentligt militært angreb østfra,” tilføjer han.

Uffe Ellemann-Jensen understreger, at det er sammenholdet, der betyder noget. At vi viser, at vi står sammen. Derfor har Rusland ifølge den tidligere udenrigsminister en klar interesse i at så splid mellem de allierede. Det kan være ved at tilbyde enkelte lande særlige handelsmæssige fordele som gas til en særligt favorabel pris. Det kan også være gennem brug af misinformation og falske nyheder.

”Putin sidder stadig og venter på, at enigheden krakelerer. Derfor er denne mission så uhyre vigtig. De danske soldaters tilstedeværelse i Estland sender et signal til Putin om, at denne gang bliver vi ikke splittet,” siger han. ■

UNTSO - DEN ENDELØSE MISSION?

I 70 år har United Nations Truce Supervision Organization (UNTSO) haft observante øjne på den skrøbelige våbenhvile i Mellemøsten, og gennem årene har grænserne ændret sig, og opgaven er blevet udvidet.

Kommandørkaptajn
Janne Larsen på Blue Line
Tour. Foto: Privat

AF BO BYSKOV-ERIKSEN / VFK

MELLEMØSTEN

Kamplarmen fra Anden Verdenskrig havde dårligt nået at lægge sig, før stridigheder igen blussede op. Denne gang var det bålet i Mellemøsten, der blev tændt.

Året var 1948, og Israel erklærede sin selvstændighed, hvilket fik de omkringliggende arabiske stater Egypten, Jordan, Libanon og Syrien til at angribe, dog kun for at blive slået tilbage af den israelske hær.

Forud var gået et år, hvor briterne havde erklæret over for den endnu unge organisation FN, at de ville trække sig ud af de områder, hvor de havde haft det overvejende mandat, primært i Palæstina.

FN anbefalede, at området blev delt i en jødisk og en arabisk stat med Jerusalem

under international kontrol. Det forslag blev afvist af de arabiske stater, og som følge deraf proklamerede jøderne staten Israel 14. maj 1948.

Startskuddet på foreløbig 70 års uroligheder i området var affyret.

Talrige krige og konflikter

Konflikten i området er endnu ikke løst, og senest har flytningen af USA's ambassade til Jerusalem pustet yderligere til gløderne.

Kludetæppet af grænser, kontrolposter, indhegninger, selvstyreområder og observationsstader er siden den første krig i 1948 blevet yderligere indviklet.

Efter Seksdageskrigen i 1967 tog Israel kontrol over Golanhøjderne i Syrien, Gazastriben i Egypten og Vestbredden i Jordan. Det betød, at en palæstinensisk gue-

rillabevægelse, senere PLO, skød op og begyndte at kæmpe for en selvstændig stat. I slutningen af 60'erne og starten af 70'erne betød det talrige blodige kampe mod Israel fra baserne i Sydlibanon.

En fredsproces ledet af Norge så ud til at virke, og de politiske løsninger kunne begynde for alvor. Osloaftalen faldt på plads, og de første selvstyreområder for palæstinenserne blev etableret i Gaza og på Vestbredden, uden der kom en egentlig fred.

Den dag i dag er der stadigvæk en formel krigstilstand mellem Israel på den ene side og Libanon og Syrien på den anden.

Dagligdag som observatør

Efter det i 1949 lykkedes at etablere en våbenhvile mellem Israel og de fire nabolande, fik UNTSO opgaven med at overvåge,

at den også blev overholdt.

Observatører blev udstationeret langs grænserne, og de udførte både observationer fra køretøjer og fra observationsposter. Som følge af udviklingen i området er UNTSO's opgave også blevet ændret.

Kommandørkaptajn Janne Larsen er for nylig blevet tilknyttet staben i missionshovedkvarteret i Jerusalem, og hun fortæller:

"UNTSO's hovedkvarter er en døgnbetjent beredskabsorganisation, som altid skal være klar til at håndtere akutte situationer og almindelige rutineopgaver. Det forventes af alle stabsofficerer, at man står til rådighed, hvis der opstår behov for tilstedeværelse. Indtil videre har aktiviteterne uden for normal arbejdstid været af mere fredsommelig karakter, eksempelvis besøg ved outstations, afhentning af nye observa-

14. maj 1948
Staten Israel proklameres

1956
Suezkrisen

1967
Seksdageskrigen

Foto: Forsvarsgalleriet

UNTSO

United Nations Truce Supervision Organization

var den første fredsbevarende mission, der blev etableret af FN. Det skete ved Sikkerhedsrådets Resolution nr. 50 i 1948.

Missionens observatører arbejder i dag med at overvåge, at våbenhvilen overholdes, og at indgåede aftaler overholdes, med at forebygge, at isolerede hændelser udvikler sig til noget større, og med at assistere andre FN-operationer i regionen, som eksempelvis UNIFIL i Libanon og UNDOF i Golanhøjderne.

UNTSO har siden den 7. oktober 1948 haft hovedkvarter i Jerusalem og har fortsat kontorer i Beirut og Damaskus.

Der er 374 personer i missionen, 222 civile og 152 militære observatører.

Danmark har lige nu 11 personer i missionen. En dansker er død i UNTSO's tjeneste, og i alt er 52 UN-personel døde i tjenesten, siden missionen begyndte.

Der har været en dansk chef for UNTSO: I 1953-54 var generalmajor Vagn Bennike chef.

Den norske generalmajor Kristin Lund er i dag chef for UNTSO og samtidig den første kvindelige chef i missionen.

tører i lufthavnen og en tur til Tiberias i Golan for at få overdraget opgaven som dansk senior national military observer fra Chief Observer Group Golan - Tiberias. En opgave, som jeg netop har overtaget fra oberstløjtnant Torben Vahr Nielsen."

Det er svært at forudsige, hvad der kan starte en ny konflikt i området, men mange eksperter vurderer, at åbningen af USA's ambassade i Jerusalem ikke ligefrem bidrager til et fredeligt og stabilt Mellemøsten, men i Jerusalem ser Janne Larsen lidt anderledes på situationen:

"Uroligheder som følge af åbningen af den amerikanske ambassade har primært fundet sted i allerede velkendte 'sprængfarlige' områder og har ikke været altomfattende. Vejspærringer i forskellige områder, ligesom checkpoints, er nærmest en

fast bestanddel af hverdagen i visse områder. Det er ikke noget, der påvirker missionens opgaveløsning, men man er naturligvis hele tiden opmærksom på den aktuelle sikkerhedssituation, hvorend man befinder sig. Det er min oplevelse, at fremstillingen af den generelle og mere specifikke situation er en kende ensidig i hjemlige medier. Dog er ingen i tvivl om hernede, at Israel finder, at det er deres ensidige ret at gøre Jerusalem til deres hovedstad."

Fred i fremtiden

En varig fred, hvor der fredeligt er indgået en fredsaftale mellem de involverede parter med en fredelig aftale om Jerusalems fremtidige status, og fredelige grænsedragninger mellem Israel og de omkringliggende lande er der helt sikkert mange, der drømmer om,

men der er vist ingen, der tror på, at det vil ske inden for en overskuelig fremtid.

"Efter den israelske leder Shimon Peres' død for nogle år siden, er linjerne blevet trukket endnu hårdere op end tidligere. Der pustes hele tiden til ilden fra alle parter, som igen støttes af forskellige eksterne samarbejdspartnere. Den grundlæggende præmis for en fredsaftale, som er en gensidig anerkendelse af modpartens ret til et selvstændigt stykke land, som flere parter konkurrerer om, er i min optik ikke til stede - endnu," siger Janne Larsen.

Jubilæet som festdag

Den 29. maj var dagen, hvor missionen skulle fejres for de 70 år, hvor tusinder af observatører fra hele verden har givet deres bidrag til fred og ro i området.

Dagen blev fejret ved hovedkvarteret i Jerusalem med deltagelse af blandt andet flere ambassadører. Det foregik som en parade foran Government House. Her holdt den norske head of mission og chief of staff, generalmajor Kristin Lund, og den svenske ambassadør tale. Sveriges tilknytning til missionen er helt særlig på grund af Folke Bernadottes indsats for fred i Mellemøsten og det faktum, at han blev dræbt i området. Herefter mindedes de observatører, som er døde i missionen. Det skete ved, at der blev lagt kranser ved monumentet for de faldne.

Efterfølgende var der en udstilling med billeder og film fra de forgangne 70 års tjeneste samt reception for alle deltagere. Den danske ambassadør Charlotte Slente var blandt gæsterne. ■

1973
Yom Kippur-krigen

1978
Libanon-konflikten

1994
Osloaftalen

Frømandskorpsets RHIB om bord på det hollandske skib "Karel Doorman". Foto: Julia Liberati

Frømandskorpset afslutter vigtigt samarbejde

MIDDELHAVET: Omkring 20 folk fra Frømandskorpset afsluttede i maj en to måneder lang udsendelse på det hollandske skib "Karel Doorman". Her har de sammen med hollandske og belgiske specialoperationsstyrker været en del af den hollandske operation Blue Waves, hvor de undervejs blandt andet har været en del af NATO's Operation Sea Guardian og her været under direkte kommando af NATO Allied Maritime Command. Deltagelsen i den hollandske operation Blue Waves har været vigtig for de danske specialoperationsstyrker, da opbygningen af en fælles dansk, belgisk og hollandsk Composite Special Operations Component Command (C-SOCC) er i fuld gang. C-SOCC skal fra 2021 kunne varetage føringen af NATO-specialoperationsstyrker. ■ / JL

JOINT EXPEDITIONARY FORCE:

DANSKE SOLDATER ØVER SAMARBEJDET I ENGLAND

Danmark er en del af forsvarssamarbejdet Joint Expeditionary Force. Derfor var 1. Brigade med i forårets helt store øvelse i Salisbury, England. Her fik de trænet samarbejde mellem de litauiske, lettiske og engelske soldater.

Der deltog i alt 675 soldater i bataljonskampgruppen, herunder soldater fra Letland og Litauen.

TEKST OG FOTO: KRISTIAN V. BRØNDUM / VFK

SAMARBEJDE

Hvid morgendis ligger som et tykt tæppe over de grønne bakker i Salisbury, England. Alting ånder fred og ro. Men bag disen høres en dyb rumlen, og silhuetter bevæger sig hurtigt i skyggerne. Danske soldater kommer langsomt til syne som spøgelse i disen. Gemt bag metal og grøn maling bevæger de sig frem på bæltet i de pansrede mandskabsvogne (PMV). I landskabet i nærheden råbes der kommandoer på litauisk og lettisk.

Bataljonskampgruppen under 1. Brigade er på øvelse i England i forbindelse med forsvarssamarbejdet Joint Expeditionary Force (JEF) sammen med lettiske, litauiske og engelske soldater. JEF er et nyt tiltag, men et gammelt samarbejde mellem ni nationer (Danmark, Storbritannien, Holland, Norge, Sverige, Finland, Estland, Letland og Litauen), der tidligere har samarbejdet andre steder i verden – for eksempel på skarpe missioner i Afghanistan.

JEF blev etableret i 2012 af Storbritannien, og Danmark støttede officielt op om samarbejdet i 2014. JEF skal gøre det muligt at agere internationalt med ligesindede nationer og reagere militært når som helst, hvor som helst.

“De ni nationer ser ens på mange ting i verden og har et fælles ønske om at skabe et militært hold, der hurtigt kan rykke ud i verden – enten som en del af NATO eller uden for NATO,” siger oberstløjtnant Kim Kristensen, som er chef for 2. Panserinfanteribataljon, der deltager i øvelsen i England.

Ressourcefyldt terræn

Omkring bakkerne står lokalbefolkningen op til normale gøremål. Men i dag er skoven fyldt med soldater, og terrænet er domineret af tunge mandskabsvogne. Det store øvelsesterræn i Sydengland er en unik mulighed for de danske soldater til at øve samarbejdet med de øvrige nationer. For her findes en ramme, der vil være nærmest umulig at skabe på dansk jord, og det sætter danskerne pris på.

“Den virkelighed, der bliver sat

op på øvelsen her, kræver mange ressourcer. Den rummer alle former for fjender, vi kan risikere at møde i kamp. I øvelsen er der både terrorister, paramilitære enheder, militære enheder i civil tøj og reelle militære fjender. Og så er der en masse civile i området, der har en normal hverdag,” siger Kim Kristensen.

Samarbejde på tværs

Danskerne rykker frem over bakker og marker. Skov for skov sikrer de området og får hurtigt føling med spredte fjendtlige enheder. I øvelsen spilles fjenden af det engelske hjemmehold og deres små, hurtige Warrior-køretøjer. Hver gang danskerne rykker frem, må de sikre sig, at det sker i kontakt med øvelsens andre allierede nationer. Og netop samarbejdet er det vigtige ved øvelsen i England, fortæller bataljonschefen.

“Der er altid udfordringer, når man samarbejder med mennesker, man ikke er vant til. Det er der også derhjemme, men i kamp bliver alting forstærket. Det vigtigste er at lære det, vi kalder interoperati-

onalitet, altså at lære soldater at samarbejde på tværs af forskellige systemer, sprog og uskrevne regler,” siger Kim Kristensen.

Det er ikke kun danskerne, der forstår vigtigheden af at træne samarbejdet. Øvelsen giver ifølge løjtnant Thomas fra Litauen også en unik mulighed for at lære af hinanden.

“Vi har samarbejdet med danske styrker i lang tid nu. Det er altid en fornøjelse at se, hvordan danskerne arbejder, lære af dem og samarbejde med dem. Vi mener, at det gør os alle stærkere,” siger løjtnant Thomas fra Litauens Iron Wolf Brigade, der flere gange har været på øvelse med danske soldater og 1. Brigade. Og selv om udfordringerne kan være store, så mener Thomas, at resultatet af øvelserne næsten altid bliver perfekt.

Sammen er vi stærkere

Britiske styrker løber rundt mellem hinanden i skoven, og lyden af kommandoer blander sig med larmen fra løst krudt. På de danske PMV'er sidder det tunge maskingevær, der taler sit eget tyde-

lige sprog. Selvom englænderne i dag spiller fjender med en intensitet, der ikke ligner skuespil, sætter de pris på den alliance, som JEF skaber med danskerne, fortæller Nick Perry, brigadier, DSO MBE.

“Det er altid en stor ære og fornøjelse at samarbejde med danskerne. Som en del af forsvarssamarbejdet JEF er det et stort privilegium at have en dansk bataljonskampgruppe med,” siger Nick Perry og fortsætter:

“Danmark bringer en troværdighed ind i projektet og har utroligt dygtige soldater. Og vigtigst er jo, at vi er stærkere sammen, end vi er hver for sig. Vores politiske og militære magt viser vores fjender, at vi står sammen,” siger han.

Med forskellige flag på skuldrene sidder soldaterne rundt om på græsset og nyder den sjældne forårsol. De ”døde” soldater snakker og griner med hinanden på forskellige tunger. Krigen er sat på pause for i dag, og selvom ordene blandt soldaterne lyder forskellige, taler de i sidste ende alle samme sprog. ■

SVÆRT DILEMMA GAV NY OG VIGTIG LÆRING

AF MARTIN SCHMIDT JØRGENSEN / VFK

KABUL Den 24. september 2017, to dage inden de danske soldater på Resolute Support Mission Hold 7 (RS7) i Afghanistan skal hjem på leave, bliver deres konvoj ramt af en selvmordsbomber under en eskorteringsopgave i Kabul. Heldigvis slipper soldaterne uden alvorlige skader, men alligevel er det en voldsom oplevelse, og cheferne skal nu tage stilling til, om det er bedst at sende soldaterne hjem på leave som planlagt, eller om man skal have dem op på hesten igen og ud på vejene.

"Ingen af soldaterne er heldigvis kommet noget til, så da vi har debriefet, og der ikke er nogen, der viser symptomer på overbelastning, vælger vi at sende dem hjem på leave som planlagt," fortæller premierløjtnant Kasper, der på det tidspunkt var kaptajn og fører for Mobile Force Protection Team (MFPT-bidraget) i Afghanistan og dermed havde ansvaret for soldaterne.

Da soldaterne 21 dage senere vender tilbage til Afghanistan, går der dog ikke lang tid, før flere af dem begynder at vise usikkerhedstegn, når de kører på opgave uden for basen. Ifølge Flemming Lerche Olsen, der er militærpsykolog ved Veterancentret, er det en helt naturlig reaktion.

"De kommer tilbage og skal ud på opgaver igen, men for mange af dem var den sidste oplevelse, de havde derfra, et ordentligt brag og en evakuering. Det betyder, at nogle af dem begynder at reagere på hændelsen, blandt andet ved at blive ekstremt fokuseret på sikkerheden," siger Flemming Lerche Olsen, der talte med flere af de soldater, der havde reaktioner efter hændelsen.

Et svært dilemma

For Kasper er det en svær beslutning at afgøre, om det er bedst at sende soldaterne

hjem eller holde på dem og få dem ud på Kabuls veje igen. Mange har planlagt ferier med deres familier, som må aflyses, hvis soldaterne skal blive i Afghanistan.

"Alle, inklusive soldaterne selv, var indforstået med, at det var den rigtige beslutning at tage hjem på leave. Folk havde planlagt ferier og glædet sig til at se deres familier, og da ingen på det tidspunkt virkede til at være alvorligt mærket af hændelsen, sendte vi dem hjem," fortæller Kasper.

Og ifølge militærpsykologerne var det også det rigtige at gøre i situationen. De ville på daværende tidspunkt råde til det samme, da intet pegede i den modsatte retning.

"Det var den helt rigtige beslutning. Kasper tog et stort ansvar for sine mænd, og derfor er han en helt i mine øjne. Men det, han med god grund ikke kunne vide, var, at mange endte med at få det svært under deres leave, blandt andet fordi de ikke var sammen med deres kolleger, som de kunne snakke med om hændelsen," forklarer Flemming Lerche Olsen.

Ved evalueringen efter hjemkomsten, hvor gruppen fik mulighed for at snakke hændelsen igennem, har Flemming, de andre psykologer og de involverede gjort en stor læring og en vigtig erfaring, som man nu kan bruge fremadrettet, hvis en lignende situation skulle opstå.

"Jeg spurgte soldaterne, hvis en lignende situation indtraf, om de ville blive dernede og fortsætte arbejdet næste dag frem for at tage hjem på leave. Og det sagde de alle sammen ja til. Den læring, vi har fået, er, at hvis der sker en særlig hændelse lige inden leave, så vil vi kunne bruge det her eksempel og sige, at det er værd at overveje, om man skal beholde folk dernede. Ved at blive i miljøet og køre ud et par ekstra gange, så vænner hjernen sig til, at det ik-

ke er et sted, hvor du bliver sprængt i luften, hver gang du kører ud ad porten," siger Flemming Lerche Olsen.

Psykologer på hurtigt beredskab

Kort efter at soldaterne er vendt tilbage fra leave og har genoptaget deres arbejde, får Kasper en melding fra soldaternes gruppefører om, at noget er galt.

"Der er et par stykker, der efter de første par køreture melder tilbage, at de er nervøse og usikre, hvilket de aldrig har været før. De ser simpelthen spøgelser og ser alt som en trussel," siger Kasper.

Heldigvis for Kasper har Veterancentret psykologer på beredskab, som hurtigt kan rykke ned til missionsområder.

"Vi forsøger først at løse det ved at give

For Kasper er det en svær beslutning at afgøre, om det er bedst at sende soldaterne hjem eller holde på dem og få dem ud på Kabuls veje igen. Foto stammer ikke fra hændelsen med selvmordsbomberen, men fra en anden opgave i Kabul. Foto: Privat

Et angreb på en konvoj, to dage inden de danske soldater i Afghanistan skulle hjem på leave, satte cheferne i et stort dilemma. Skulle de beholde soldaterne, indtil krudtrøgen igen var ude af næsen, eller skulle de have lov til at rejse hjem?

dem en tilpas mængde opgaver, så de kan få rutinen tilbage, men da det ikke har den store indflydelse, beslutter jeg at ringe hjem til Veterancentrets psykologer, som kommer herved med meget kort varsel," fortæller Kasper.

Mindre end to dage senere ankommer Flemming og hans kollega for at hjælpe gruppen med at bearbejde hændelsen og håndtere de efterfølgende reaktioner. Psykologerne snakker med de mærkede soldater om hændelsen, og det har en tydeligt positiv effekt, især på grund af soldaternes åbenhed omkring deres udfordringer. Og ifølge militærpsykologen Flemming Lerche Olsen var det vigtigt, at føreren Kasper handlede så hurtigt, som han gjorde.

"Over tid kan ingen holde til, at hjernen er i alarmberedskab både dag og nat. Hvis Kasper ikke havde ringet og fået os dernede så hurtigt, så kunne nogle i værste tilfælde være blevet repatrieret, altså hjemsendt, fordi de ikke ville være i stand til at udføre deres arbejde," siger militærpsykologen.

Heldigvis er det ikke tilfældet, og efter noget tid er alle soldaterne tilbage i arbejde uden mærker efter hændelsen. ■

Flemming Lerche Olsen, militærpsykolog ved Veterancentret. Foto: Kristina Schønnemann

Premierløjtnant Kasper. Foto: Privat

FRA VRAG TIL FLYVEKLAR

Den 11. oktober 2014 havarerede EH101-helikopteren M-518 i den afghanske ørken.

Den 9. maj 2018 landede den genopbyggede helikopter i Helicopter Wing Karup.

AF CAMILLA ADAMS / FMI

REPARATION

Den havarerede M-518 blev slemt ødelagt. Der var blandt andet buler og huller i den ene side, og bagpå var halen knækket af under styrtet. M-518 blev fløjet direkte fra Afghanistan og til fabrikanten af EH101-helikopterne, Leonardo Helicopters i England. Her blev der lavet målinger på helikopterens skrog for at undersøge, hvorvidt M-518 kunne genopbygges eller ej, hvilket man vurderede, var muligt.

Vragdelene fra helikopteren blev samlet sammen og sendt til en shelter på flyvestationen i Karup. Her blev det grundigt gennemgået i samarbejde med engelske

teknikere, hvilke dele der kunne genbruges til genopbygningen. Selve kontrakten på genopbygning af helikopteren blev underskrevet 30. september 2016. En kontrakt, som går ud på, at genopbygningen af helikopteren skulle ske som et samarbejde mellem Forsvarsmi- nisteriets Materiel- og Indkøbs- styrelse (FMI), Integrated Coordination Centre EH101 (ICC), som hører under Helicopter Wing Karup, og Leonardo Helicopters. Alle tre parter skulle levere dele til helikopteren samt være en del af genopbygningsfasen.

En svær balancegang

ICC'en, som varetager den daglige drift og planlægning af EH101-

helikopterne, har været en vigtig medspiller i genopbygningen af M-518. ICC'en har sørget for, at Leonardo Helicopters efter behov har fået de nødvendige komponenter til genopbygningen tilsendt, samt været med til at genoprette helikopteren i DeMars- strukturen igen. Det har været en svær balancegang for ICC'en, da afdelingen stadig har haft ansvaret for, at flåden herhjemme har været i stand til at løse sine opgaver, samt understøttet den fortsatte flyvetimeproduktion. Heldigvis er samarbejdet mellem FMI og ICC gået godt, og ICC'en har under hele fasen formået at tilgodese både genopbygningen af M-518 samt driften af resten af flåden af EH101-

helikopterne hjemme i Karup.

På fabrikken i England er det ikke småting, som M-518 har fået lavet i genopbygningen. Den bliver fuldstændig skilt ad, og teknikerne fra Leonardo fortæller, at de aldrig før har skilt en EH101 så meget ad. En af de helt store nye dele, som sættes i helikopteren, er en helt ny hale, da Leonardo Helicopters ikke kunne garantere for sikkerheden i den gamle. Alle steder, hvor tvivl har hersket, er delene skiftet ud med nye, og projektgruppen i FMI slår derfor fast, at der ikke er nogen grund til at tænke, at genopbygningen har været bekymrende.

Klar til at svinge propellerne

Nu er M-518 hjemme igen. Inden

levering af helikopteren er der blevet gennemført de test og eftersyn, som der kræves, så den har 600 flyvetimer inden næste store eftersyn, hvilket er standard for alle helikoptere – flyvetimer, som Eskadrille 722 glæder sig til at få brugt. Helikopteren skal synkroniseres med resten af flåden, så alle 14 EH101-helikoptere i udgangspunktet bliver ens. Derfor kan M-518 nu se frem til at blive tilpasset yderligere danske modifikationer såsom installation af den danske beredskabsradio kaldet SINE, hvilket gør helikopterbesætningen i stand til at kommunikere med blandt andet politiet, ligesom resten af flåden. ■

M-518 blev slemt ødelagt, da den havarerede i 2014. Foto: Privat.

De mange vragedele fra helikopteren blev grundigt gennemgået i forbindelse med en eventuel genopbygning. Foto: Privat.

Helikopteren blev fløjet direkte fra Afghanistan til engelsk jord, hvor fabrikanten af EH101, Leonardo Helicopters, skulle stå for genopbygningen. Foto: Privat.

11. oktober 2014
M-518 havarerer i den afghanske ørken

1. april 2015
M-518 ankommer til Leonardo Helicopters-fabrikken i England

30. september 2016
Kontrakt på genopbygning af helikopteren underskrives

Slingudstyr til Seahawk testet

VÆGT: For at teste, om Seahawk-helikopterne kan anvende samme slingudstyr som EH101, har Eskadrille 723 for første gang fløjet med hængende last med den nye skibsbaserede helikopter. Under testen blev der anvendt slingswires med forskellige længder samt lastnet. Udstyret blev testet med betonklodser på mellem 400 og 700 kilo samt en palletank på cirka 850 kilo. Seahawk-helikopteren kan løfte op til 600 pund, hvilket svarer til 2.722 kilo, fra sin krog under helikopteren, og testen var en succes. Eskadrille 723 kan derfor begynde at udvikle procedurer og træne operationer med hængende last til støtte for blandt andet udlægning af depoter for Siriuspatruljen i Nordøstgrønland samt andre transportopgaver nationalt og internationalt. ■

/ RD / Foto: ESK 723

Nu er den genopbyggede helikopter tilbage på Helicopter Wing Karup og klar til at støtte Forsvaret og samfundet i øvrigt. Foto: Leonardo Helicopters.

ET KAPITEL SKRIVES FÆRDIG

Den 9. maj kunne et stort antal fremmødte ånde lettet op, da den genopbyggede EH101-helikopter M-518 landede i Helicopter Wing Karup.

AF CAMILLA ADAMS / FMI

GENSYNSGLÆDE

For mange mennesker er den 11. oktober 2014 en dato, de for evigt vil huske – den dag, en af Forsvarets EH101-helikoptere (også kaldet Merlin) havarerede i den afghanske ørken. En af de personer, der tydeligt mindes denne dag, er chefen for Eskadrille 722, major Lasse Guldager Pedersen, også kaldet GUL. Det var hans eskadrille, som var sendt til Afghanistan for at løse en MEDEVAC-opgave i

Mazar-e Sharif (MES) i Afghanistan. Ulykken skete under en træningsflyvning med de tyske helikoptere, og helikopteren havarerede.

”Jeg var lige kommet tilbage til beboelsesområdet, da jeg blev ringet op og fik at vide, at der var en Merlin, der var havareret i ørkenen. Hele ens verden ændrer sig på det tidspunkt,” siger chefen for Eskadrille 722 og fortsætter:

”Det første, jeg naturligvis tænkte på, var, i hvilken tilstand mine besætninger var,” fortæller GUL, mens han tydeligt mindes de følel-

ser, som gik gennem ham dengang som nu.

De seks personer, som var om bord på helikopteren, blev fløjet til felt-hospitalet på MES, og hele EH101-detachementet faldt først til ro, da det blev meldt tilbage, at ingen i besætningen var hårdt såret.

”Efter denne melding blev vores fokus rykket til M-518, som skulle sikres og transporteres tilbage til basen hurtigst muligt. Det var fantastisk at opleve, hvordan både danskere, tyskere og andre nationer rykkede sammen i bussen og

hjalp hinanden i en grad, som ikke opleves i en normal hverdag. I løbet af 24 timer var helikopteren tilbage på basen,” forklarer GUL.

Klar til at løse opgaver igen

Nu, hvor den 14. EH101 helikopter er tilbage på Helicopter Wing Karup, er flåden samlet på ny, hvilket giver nye muligheder for eskadrillen.

”M-518-helikopteren udgør jo cirka syv til otte procent af flåden. De procent har vi fået tilbage, og det betyder, at vi kan blive klar til at deployere ud i verden igen og lø-

se opgaver, hvor det efterspørges. Det ekstra stel giver flere operative muligheder i fremtiden for Forsvaret og Flyvevåbnet. Vi kan kun takke Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse for, at de har investeret tiden og ressourcerne på opbygning,” siger eskadrillechefen.

”Vi har i lang tid sagt, at vi først kan blive rigtig klar til at løse alle EH101-opgaver igen, når M-518 er tilbage. Et kapitel bliver derfor skrevet færdigt med M-518's hjemkomst,” slår han fast. ■

25. april 2018
Teknisk acceptance test af M-518 godkendes

1. maj 2018
Den genopbyggede helikopter flyver sin første tur

9. maj 2018
M-518 vender tilbage til Helicopter Wing i Karup

NY SELSKABSUNIFORM TIL KVINDERNE

I mange år har Forsvarets kvinder trukket i en lang, sort nederdel med tilhørende jakke, når selskabsuniformen skulle luftes. Men fremover vil kvinderne have endnu en mulighed, når Forsvarets nye selskabsuniform til kvinder kommer på bøjlerne.

TEKST OG FOTO: CAMILLA ADAMS / FMI

UNIFORM Lige nu bliver der klippet, trådet og syet på livet løs hos Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI) for at få den nye selskabsuniform til kvinder færdig. Den består af en lang, feminin kjole samt en figursyet blazer.

Den nye uniform erstatter ikke den gamle, hvis man stadig ønsker at benytte den, man allerede har hængende i skabet. Fokus på det nye design har været at skabe en feminin uni-

form, hvilket har været efterspurgt, især hos de yngre kvinder.

"Vi har gennemarbejdet designet, så uniformen både er feminin, troværdig og kan bæres med stolthed og autoritet," fortæller Sofie, der er skrædder hos FMI og en del af arbejdsgruppen bag projektet.

Sparring med Kronprinsessen

Inden produktionen af den endelige selskabsuniform går i gang, har Sofie været en tur for-

bi kronprinsesse Mary for at præsentere uniformen. Den modeinteresserede kronprinsesse havde få tilføjelser, som nu er ved at blive afprøvet.

Selskabsuniformen kan anvendes i overensstemmelse med de respektive værns uniformsbestemmelser og skal bestilles af den enkelte medarbejder. Anskaffelse er på egen regning. Uniformen skræddersyes til den enkelte kvinde, og det er derfor ikke en vare, som kommer på lagerhylderne. ■

Skrædderen Sofie elsker traditioner og historie, noget hun får lov til at dykke langt ned i hos Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse.

SKRÆDDER FINDER DE GEMTE HISTORIER

Skrædderen Sofie har styr på Forsvarets gallauniformer.

Fra sin plads i FMI's udrustningsafdeling opdager hun små spidsfindigheder ved gamle uniformer, som ingen længere tænker over. "Alle uniformer har en god historie," siger hun.

TEKST OG FOTO: CAMILLA ADAMS / FMI

SKRÆDDER Hos Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse arbejder man dagligt på køb af alt lige fra pistoler til kampvogne og helikoptere. Og nede i styrelsens udrustningsafdeling sidder en skrædder, som har styr på, hvordan gallauniformerne skal syes.

"Lige nu sidder jeg og roder med galla-udbud og laver udbudsmateriale klar. Jeg sidder med den gamle tekniske dokumentation over uniformerne og sørger for, at de beskrivelser, som er skrevet ned, passer med tegningerne og med de faktiske uniformer," fortæller Sofie.

Det er kun godt et år siden, at Sofie blev ansat hos Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI), men hun har allerede et hav af gode oplevelser med sig i bagagen. Hun blev ansat til at stå i spidsen for Forsvarets gallauniformer, og hun blev med det samme sat i gang med at skabe en helt ny sel-

skabsuniform til kvinder. En uniform, som hun for nylig præsenterede for Kronprinsessen.

"Jeg er fascineret af traditioner og etikette, og derfor er det også sjovt at få lov til at præsentere en uniform for Kronprinsessen," siger Sofie med et smil.

Men det er ikke kun kongehuset, Sofie har besøgt. I sin korte tid hos FMI har hun også været på besøg på Antvorskov Kaserne for at se gardehusarerne, deres heste og stalde. Og så har hun været forbi Livgardens vagtskifte for at se nærmere på deres uniformer.

"Herinde har jeg en meget skiftende hverdag, hvor jeg pludselig kan ende på skydebanen eller med at skulle en tur til Korsør for at se på skibene. I mit tidligere job var jeg allerhøjest nede i stofbutikken og købe en knap, hvis vi manglede sådan en," griner skrædderen.

Alt gemmer på en historie

Sofie blev uddannet skrædder for 15 år siden, og hun elsker at dykke

ned i de tekniske detaljer og "nørde" i, præcis hvordan tøjet skal syes. Tidligere har hun arbejdet for to store designere samt Det Kongelige Teater, og selvom hun aldrig havde forestillet sig, at hun skulle arbejde i Forsvaret, føler hun, at hun hos FMI er landet på sin rette hylde.

"Arbejdet her er vildt spændende. Jeg elsker historie, traditioner og kongehuset, og her får jeg mulighed for at dykke ned i alle tre ting. Alle uniformerne i Forsvaret gemmer på en historie, og den er utroligt spændende at få lov til udforske," siger hun.

Som FMI's nye ekspert inden for gallauniformer skal Sofie også sørge for, at alle Forsvarets gallauniformer er dokumenteret korrekt. Lige nu mangler der kun dokumentation på Søværnets gallauniform, og Sofie har derfor været på jagt efter et gammelt eksemplar, som hun kunne kigge nærmere på.

"Efter længere tids søgen fandt jeg ud af, at de inde på Tøjhusmuseet havde nogle af de her unifor-

mer hængende, som jeg kunne få lov til at rode i. Jeg fandt blandt andet en gammel søværns-gallauniform fra 1922, som næsten ligner sig selv i forhold til det, der bliver syet nu. Og bare det at få lov til at sidde og åbne op og kigge ind i den, det var fantastisk," fortæller Sofie begejstret og fortsætter:

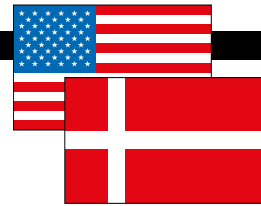
"Alle uniformerne i Forsvaret har en god historie, og det ville være synd, hvis den gik tabt. For eksempel opdagede jeg en knap, som sad gemt nede i en slids bag på en gammel kappe fra Livgarden. Jeg undrede mig over, at den sad der, og det viste sig, at den sidder der, fordi man under krigen skulle kunne cykle hurtigt fra en kanon til en anden kanon, og så skulle man kunne knappe slidsen op, så den ikke satte sig fast i cyklen. Så hvorfor sidder den knap stadig i dagens uniformer? Fordi det er historie," siger Sofie. ■

Den nye selskabsuniform til kvinder er stadig under udarbejdelse.

Her ses uniformen derfor syet i prøvestof.

Den færdige selskabsuniform vil bestå af en lang sort kjole med en tilhørende sort jakke.

DANSK AFTALE MED USA SKAL FORHINDRE SAMMENSTØD I RUMMET

Fremover vil Danmark og USA udveksle data om, hvor hvert lands satellitter befinder sig i kredsløb om Jorden. Det skal forhindre kollisioner i rummet.

TEKST OG FOTO: THOMAS SCHUMANN

COLORADO SPRINGS Klokken var lidt i seks. Den russiske satellit kom farende fra vest; over Spanien, Sverige og Finland. Den amerikanske kom susende fra syd; over Himalaya og ind over de russiske stepper. I 789 kilometers højde over Sibirien smadrede de to rumfartøjer ind i hinanden den 10. februar 2009 med en hastighed på 42.129 kilometer i timen; eller 11 kilometer i sekundet. Kollisionen efterlod en sky af fragmenter, vragele, stumper – flere tusinde stykker rumskrot, som eksponentielt har øget risikoen for flere sammenstød i rummet.

Danmark indgik den 17. april en aftale med det amerikanske militærs US Strategic Command (STRATCOM), som skal sikre, at danske satellitter ikke støder sammen med andre landes satellitter og omvendt. Aftalen er en del af STRATCOM's "Space Situational Awareness"-program (SSA). USA har i forvejen indgået lignende aftaler med 13 andre lande – herunder Norge, som tiltrådte sidste år.

Det var generalmajor Agner Rokos, der som repræsentant for Danmark underskrev aftalen med STRATCOM i forbindelse med rumkonferencen Space Symposium, som hvert år finder sted i Colorado Springs, USA. Til daglig arbejder Agner Rokos med koalitionsstrategi hos US Central Command i Tampa, Florida.

"I første omgang kommer aftalen til at betyde, at vi modtager informationer om satellitbaner, hvilket vil sige, at når man forbereder en opsendelse, så har man en vis sikkerhed for, at man ikke bliver beskadiget af andre rum-objekter, og at ens egen bane ikke konflikter med andre satellitter. Hvis noget af det rumskrot, der er derude, kommer tæt på vores satellitters kredsløb, så får vi et varsel. Det betyder, at vi kan tage nogle forholdsregler eller ændre satellittens program på en sådan måde, at man minimerer konsekvensen af den kollision, som eventuelt måtte ske," fortæller Agner Rokos.

Han tilføjer, at aftalen også vil kunne åbne en dør ind til noget, "som er større og bredere".

"I første omgang er det på uklassificeret niveau, men tanken er vel også, at vi skal videre på et tidspunkt og udveksle informationer af mere klassificeret art," siger Agner Rokos.

En brik i puslespillet

Amerikanernes udbytte af aftalen er ifølge Agner Rokos, at de får "endnu en brik i det puslespil om, hvad der egentlig findes af satellitter og skrot og genstande i rummet".

"Rummet er jo ikke reguleret. Der er ikke nogen myndighed med overherredømme, der er ingen politibetjent deroppe, så alle kan i teorien gøre, som de vil, også uden hensyntagen til, om det måtte skade andre,"

forklarer Agner Rokos.

Han tilføjer, at amerikanerne derfor har besluttet sig for at indsamle data om, hvad der kredser rundt om Jorden.

Ved udgangen af marts fulgte rumfartsorganisationer verden over med, mens den kinesiske rumstation Tiangong 1 ukontrolleret dalede mod Jorden. Her spillede international deling af information en afgørende rolle.

"Vi samarbejdede med otte partnerlande og en virksomhed for at følge og rapportere om Tiangong 1's fald mod Jorden. Vi var ikke sikre på, hvor den ville styrte ned, eller hvor hurtigt det ville ske. Alle gik sammen om at dele data, og faktisk var deres forudsigelser bedre end, den vi kunne lave i USA. Det var fantastisk," fortalte direktøren for STRATCOM's planlægnings- og politikafdeling, generalmajor Nina Armagno, under en paneldebat på Space Symposium.

Nina Armagno var den amerikanske underskriver af aftalen med Danmark.

Skrot kan forhindre adgang til rummet

Rumtrafik er et af de store temaer til Space Symposium, for der er aldrig før blevet sendt så mange satellitter i kredsløb om Jorden som nu. I 1978 beskrev NASA-forskeren Donald J. Kessler et scenarie, som siden er blevet døbt Kessler-syndromet. I scenariet er der så mange satellitter i lavt kredsløb om Jorden, at et sammenstød kan udløse en

kaskade af flere sammenstød, indtil der til sidst er så meget rumskrot, at intet rumskib vil kunne forlade Jorden uden at blive ramt.

STRATCOM holder øje med 17.852 objekter i kredsløb om Jorden, hvoraf 1.419 er operationelle satellitter.

Da den amerikanske vicepræsident Mike Pence åbnede Space Symposium med en tale, annoncerede han, at der inden længe vil komme ny lovgivning på området.

"Det nationale råd for rumfart (National Space Council, red.) har udarbejdet den første omfattende lovgivning om håndtering af rumtrafik, som snart vil blive lagt på præsidentens bord, så han kan godkende det," sagde Mike Pence under talen.

Aftalen med USA blev aktuel, efter at Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i februar opsendte satellitten "Ulloriaq" (det grønlandske ord for stjerne). Den skal blandt andet holde øje med, hvor hurtigt og i hvor stort omfang af Nordpolens is smelter og dermed åbner op for Det Arktiske Hav.

"Man kan sige, at Danmark måske er det første land, som er blevet skubbet ud i rummet på grund af klimaforandringer," sagde Agner Rokos efter at have underskrevet aftalen med STRATCOM. ■

USA's vicepræsident annoncerede, at der vil komme ny lovgivning om trafikken i rummet. Det amerikanske handelsministerium vil overtage ansvaret fra det amerikanske forsvarsministerium.

Generalmajor Agner Rokos og STRATCOM's Nina Armagno underskriver "Space Situational Awareness"-aftalen, som skal sikre udveksling af data om Danmarks og USA's satellitter i kredsløb om Jorden. Aftalen blev underskrevet på den årlige rumkonference Space Symposium i Colorado Springs, USA.

FAK ÅBNER NYT CENTER

Et nyt center har set dagens lys på Forsvarsakademiet. Militærteknologisk Center skal forske og uddanne i fremtidens teknologiske muligheder.

AF BIRGIT BAUNEHØJ / VFK

MILITÆRTEKNOLOGI Der er lige nu fire ansatte. Til august fem, og ved årsskiftet vil der være otte civile og militære forskere ved det nye Militærteknologisk Center (MTC) på Forsvarsakademiet (FAK) i København. Centret åbnede den 1. juni og skal ifølge chefen, major

Thomas Galasz Nielsen, ikke beskæftige sig med, hvor langt kampvognen skal skyde eller antennerens længde. I stedet skal MTC beskæftige sig med forskning, undervisning og rådgivning i teknologisk udvikling, der har indflydelse på de militære operationer.

"Centeret forsker i, hvordan teknologien har en indflydelse på de beslutninger, vi tager, på den organisation, vi har, og på den

doktrin, vi gennemfører. Vi skal uddanne officerer og beslutningstagere i Forsvaret til at have en viden om, hvad fremtidens teknologi har af betydning på det strategiske og det operative niveau," lyder det fra Thomas Galasz Nielsen.

Ifølge den nye chef valgte Forsvaret for år tilbage at begrænse forskning og valgte i stedet at fokusere på hyldevarer. Men det giver to problemer, mener han.

"Teknologiudviklingen går nu så hurtigt, at materiel fra i dag er forældet i morgen. Har vi ikke det for øje, ender vi med at stå med en teknologi, der kan løse gårsdagens opgaver, men ikke nødvendigvis fremtidige. På den måde kan køb af hyldevarer begrænse vores evner til at løse opgaver i fremtiden. Og det er langt fra ideelt."

Det andet problem med hyldevarer er forholdet til Danmarks koalitions- og alliancepartnere.

"Hvis vores teknologi begrænser os, bliver det svært at gøre sig til i forhold til vores koalitions- og alliancepartnere. Derfor er vi nødt til at vide mere om konsekvenser, muligheder og begrænsninger ved fremtidens teknologi, der jo skal danne grundlag for vores opgaveløsninger i forhold til

Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitik," siger han.

Relevans er målet

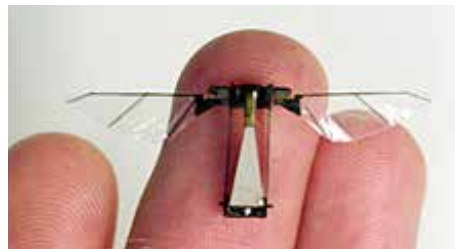
MTC skal kigge op til 10-15 år ud i fremtiden og indgå i tæt samarbejde med universiteter og forsvarsindustrien, "hvor det giver mening", lyder det fra Thomas Galasz Nielsen. I Forsvaret vil der være et tæt samarbejde med operative kommandoer, Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse (FMI) samt Center for Cybersikkerhed og NATO's forskningsorganisation. Men der skal prioriteres i de emner, man skal forske i.

"Vi skal ikke sprede os for meget," siger MTC's chef, der har sat nogle klare mål for, hvad centret skal, og hvor det er om fem år.

"Vi skal være relevante. Vi skal være en naturlig del af officersuddannelsen. Vi kan desværre ikke vælge alle de teknologiske områder, der kunne være interessante grundet vores størrelse, men vi skal vælge de områder, der har den største indvirkning på vores opgaveløsning og muligheder i fremtiden. Så relevans er det, der er styrende for os. Det, vi gør, skal kunne bruges af Forsvaret." ■

Major Thomas Galasz Nielsen, chef for det nye Militærteknologisk Center (MTC) på Forsvarsakademiet (FAK) i København.
Foto: Birgit Baunehøj

SENSORER:

Sensorer kan for eksempel sidde på en drone, et køretøj, en soldat og så videre. En sensor indhenter informationer i form af billeder, lyd, måling af tryk og temperatur, altså registrerer ændringer i omgivelser. Udviklingen af sensorer gør, at de efterhånden er overalt og i alle former. For eksempel kan en drone smide "sten" foran indgangen til en kaseme, hvor de så kan måle bevægelser til og fra kasernen - og dermed kasernens beredskab. Men også biler, mobiltelefoner og i fremtiden vores tøj er fyldt med sensorer, der blandt andet fortæller, hvor vi er, og hvordan vi har det. Den information kan benyttes til at forudsige en modstanders operationer eller effektivisere egne operationer. "Og vi skal selvfølgelig også kunne beskytte os mod modstanders brug af sensorer," lyder det fra Thomas Galasz Nielsen.

Foto: Air Force Research Laboratory

AUTONOMI OG KUNSTIG INTELLIGENS:

Man taler ifølge MTC's chef meget om "dirty, dangerous & dull" jobs (beskidt, farligt og kedeligt, red.), når det kommer til at udpege opgaver, som robotter kan overtage. For eksempel er der robothunden, der bærer udrustning for soldaterne i felten. Man kan også bruge robotter i områder, der har været udsat for kemisk angreb, eller til at gå forrest med IED-afsøger (improviseret sprængladning). Ifølge Thomas Galasz Nielsen er man ikke så langt med robotter og kunstig intelligens, som Hollywood ellers lægger for dagen. Men der arbejdes og forskes i den retning, og det giver grobund for dilemmaer. "Hvordan håndterer vi systemer, der selvstændigt kan slå ihjel? Det er blandt andet sådanne etiske og juridiske problemstillinger, som MTC også skal rådgive om," fortæller Thomas Galasz Nielsen.

Foto: U.S. Department of Defense

COMPUTERNETVÆRKS-OPERATIONER:

Computernetværksoperationer er værktøjer, processer og metoder til at udnytte, optimere og opnå strategiske fordele fra computernetværk. Computernetværksoperationer gør det muligt for civile og militære organisationer at beskytte, forsvare og gengælde computernetværksrelaterede angreb og sårbarheder, der stammer fra eller er målrettet mod en fjendes netværk eller informationssystem. Ifølge Thomas Galasz Nielsen er området i rivende udvikling, og det er planen at lave seminarer som supplement til nuværende undervisningsmoduler. MTC-chefen ser et behov for og en interesse i at deltage i sådanne seminarer både i og uden for Forsvaret.

Foto: Staff Sgt. Alexander W. Riedel, U.S. Air Force

5-6 OKT

VORDINGBORG
KASERNE

Dragens og Bjørnens syn på Vesten

SIKKERHEDSPOLITISK SEMINAR 2018

Hovedorganisationen for Personel af Reserven Danmark har igen i år fornøjelsen af at kunne invitere til sikkerhedspolitisk seminar.

Vi vil på dette års seminar anlægge et lidt utraditionelt "udefra-og-ind" syn på Vesten og i den forbindelse inddrage både Rusland og Kina. Gennem ekspert- og debatindlæg vil vi forsøge at kortlægge de to supermagters syn på Vesten ud fra et historisk, kulturelt, religiøst, socioøkonomisk, geopolitisk, militært og teknologisk perspektiv.

Det skulle gerne bringe os nærmere en forståelse af den reelle trussel

vi står overfor i en tid præget af hybrid krigsførelse, og dermed hvordan vi bedst tackler den.

Både fast tjenestegørende personel og personel af reserven inviteres til dette seminar. Husk, at du skal have 2 IKD fra din enhed.

Læs mere om program og tilmelding her:

<https://www.hprd.dk/nyheder/hprd-inviterer-sikpolssem>

Eventuelle spørgsmål kan rettes til arrangøren:

SIKPOLSEM@hprd.dk

PARA-IDRÆTSPROJEKT HJÆLPER PSYKISK SKADEDE VETERANER

Sportslige målsætninger, fællesskab og forsoning med Forsvaret har hjulpet psykisk og fysisk skadede veteraner videre i deres liv. Det er hovedkonklusioner i evalueringsrapport om Forsvarets Para-Idrætsprojekt.

TEKST OG FOTO: ANDERS V. FRIDBERG / VFK

VETERANER "At være her er ligesom, da jeg var i Forsvaret. Der var jeg sammen med mine bedste venner hver dag, og det er sådan, jeg har det her på træningssamlingerne. Det er kammeratskabet, som gør det her så godt – og så idrætten."

Sådan fortæller en psykisk skadet veteran om betydningen af Forsvarets Para-Idrætsprojekt i en evalueringsrapport om projektet, der blev afleveret til Forsvarets ledelse i februar.

Forsvarets Para-Idrætsprojekt (FPIP) var et projekt, som Center for Militær Fysisk Træning under Forsvarets Sundheds-tjeneste oprettede i januar 2015. Formålet med projektet var, med idræt som værktøj, at hjælpe særligt udsatte veteraner (primært veteraner med psykiske skader) med at sætte sig nye personlige mål og med at etablere sig i nye sociale sammenhænge for at støtte deres allerede igangværende rehabilitering.

FPIP arbejdede overordnet set via to spor: Først deltog veteranerne i træningssamlinger arrangeret af Forsvaret med mulighed for at prøve forskellige sportsgrene, men også med stor vægt på at etablere fællesskaber med andre veteraner. Dernæst blev veteranerne hjulpet i gang med at dyrke de-

res valgte sport i en almindelig idrætsforening i deres lokalområde. Hjælpen kunne eksempelvis bestå i at etablere kontakt til en idrætsklub eller i at betale kontingent og udlåne udstyr.

Rapporten om FPIP er en effektmåling baseret på de deltagende veteraners egne oplevelser af deres situation og udvikling. Rapporten er skrevet af antropolog Jiespe Tristan Pedersen, der observerede veteranerne under en stor træningssamling, indsamlede data fra veteranerne via en spørgeskemaundersøgelse og gennemførte dybdegående interviews med nogle af veteranerne.

Forsoning med Forsvaret hjalp

Rapporten viser, at FPIP havde en positiv effekt på veteranerne. 94 procent af de veteraner, der deltog i spørgeskemaundersøgelsen, svarede, at de havde det bedre på undersøgelsestidspunktet, end før de kom med i FPIP. 85 procent angav, at de havde fået øget selvværd og selvtillid, og 67 procent af de veteraner, der deltog i undersøgelsen, svarede, at de havde fået et bedre forhold til deres familie. Rapporten fortæller også i både tal og citater om lavere forbrug af medicin og rusmidler, om veteraner, der igennem projektet kom ud af deres isolation, og en række andre positive effekter.

Jiespe Tristan Pedersen peger i rapporten på, at det særligt var tre forhold ved projektet, der hjalp veteranerne. For det første fik veteranerne, ved at komme i gang med at dyrke idræt og ved at opstille sportslige målsætninger, mere struktur ind i deres liv. Sporten hjalp dem til at få en form for hverdag, hvor de skulle stå op til noget. Det medvirkede til et øget selvværd og til, at de følte, at de bedre kunne være noget for deres familie. Den anden afgørende faktor var fællesskabet med andre veteraner. Flere veteraner fortæller, at de først gennem fællesskabet på træningssamlingerne fandt ud af, at de ikke var alene med deres problemer. Og de fortæller om en følelse af at komme hjem til trygge omgivelser, hvor de ikke blev anset for at være anderledes og ikke behøvede at forklare sig.

Endelig peger forfatteren på, at mange af veteranerne gennem deltagelse i FPIP oplevede en form for forsoning med Forsvaret, som mange af dem følte havde svigtet dem tidligere. Forsoningen gjorde det lettere for veteranerne at komme videre.

"Det er idrætten, der gør arbejdet. Men Forsvarets ejerskab af projektet og genkendeligheden i form af øvelsesplaner, jargon og struktur skabte tillid og gjorde, at veteranerne tog skridtet til at melde sig, og at de

kunne overkomme udfordringer ved for eksempel at skulle tage offentlig transport til træningssamlingerne," konkluderer Jiespe Tristan Pedersen.

Relationer til ikke-veteraner

Et vigtigt element i FPIP var at etablere fællesskaber mellem veteraner. Men det var også et mål at hjælpe veteranerne til at etablere relationer til ikke-veteraner – konkret til andre medlemmer af idrætsklubber. Evalueringsrapporten viser, at det lykkedes. 77 procent af de veteraner, der var aktive i projektet, var også medlem af en eller flere civile idrætsklubber. Og rapporten viser, at betydningen af at have andre veteraner omkring sig til træning faldt over den tid, som veteranerne var med i projektet.

"Jeg må indrømme, at projektet ikke er vigtigt for mig længere. Men det har det været. Det har været enormt vigtigt for at komme i gang med den personlige træning." (Citat fra rapporten).

Para-idrætsprojektet blev nedlagt ved udgangen af 2017, men aktiviteterne i projektet føres videre i Danmarks Idrætsforbunds Soldaterprojekt (DIF Soldaterprojekt).

Se hele rapporten på Forsvarets Sundheds-tjenestes side på forsvaret.dk. ■

PUBLIKATIONER AKTUELLE UDGIVELSER FAK

USA's exit fra Iran-aftalen

Baggrund og sikkerhedspolitiske implikationer

2018 – Carina Ann Meyn

LÆS Dette policy brief analyserer USA's exit fra Iran-aftalen. I den nye strategiske situation, der foreligger, anbefaler policy briefet, at Danmark og EU med fordel kan søge at spille en medierende og stabiliserende rolle for med tiden at få genetableret værdien af fælles internationale normer og spilleregler.

Russisk strategisk kultur under Putin

2018 – Jørgen Staun

LÆS Rapporten analyserer Ruslands strategiske kultur under Putin, som tegnes af tre overordnede diskurser – eller udenrigs- og sikkerhedspolitiske verdensbilleder, om man vil – på henholdsvis internationalt, regionalt og statsniveau: "Rusland som stormagt", "Rusland som eurasiske magt" og "Rusland som suverænt demokrati". Kombinationen af de tre diskurser – hvor stormagtsrollen dog klart har en privilegeret position i forhold til de andre – giver et idékompleks, hvor der lades hånt om idéen om en snarlig russisk identitetsmæssig tilbagevenden til Europa og til en mere vestvenlig udenrigspolitisk kurs.

Cybermagt er spoileragt

Hvordan tæmmer vi våbenkapløbet i cyberspace og hæmmer destabiliseringen af internationale relationer?

2018 – Dorthe Bach Nyemann

LÆS Rapporten undersøger cybermagtens centrale betydning for den øgede destabilisering af internationale relationer, mens den samtidig slår fast, at cybermagt ikke udgør nogen eksistentiel trussel for staterne. Rapporten konkluderer, at det svækkede internationale samarbejds-klima mellem stormagterne samt cybertruslens diffuse karakter og rækkevidde svækker interessen i for alvor at hæmme og tæmme det tiltagende våbenkapløb i cyberspace via fælles initiativer.

MATERIALER FRA FAK KAN BESTILLES ELLER DOWNLOADES SOM PDF PÅ FORSVARET.DK/FAK

KOMMENTAR

Fra kamp til stabilisering i Irak

Danske soldater har siden 2014 været indsat i Operation Inherent Resolve i Irak, hvor den amerikanske ledede koalition bekæmper Islamisk Stat (ISIL) og træner irakiske sikkerhedsstyrker.

Da vi tilbage i 2014 sendte soldater til Irak, kontrollerede ISIL store dele af landet og udsatte civilbefolkningerne i Irak og Syrien for systematiske overgreb og menneskerettighedskrænkelser. Millioner af mennesker var på flugt, og det truede stabiliteten i hele Mellemøsten.

Den første del af opgaven var, sammen med irakerne, at fratage ISIL det geografiske kalifat i Irak. Og det er lykkedes. ISIL er trængt tilbage og har mistet stort set hele sit geografiske fodfæste – og dermed også en stor del af sit indtægtsgrundlag. Danmark bidrog med blandt andet kampfly, landtropper og radarovervågning.

Men alt ændrer endnu ikke fred og ro. I Irak opererer ISIL nu primært i form af oprørsgrupper, der skjuler sig blandt lokalbefolkningen, og de udgør stadig en trussel – både lokalt, regionalt og internationalt.

Der udestår med andre ord fortsat et betydeligt arbejde, og det er vigtigt, at vi fortsætter den anden del af opgaven, som handler om at ruste irakerne til at fastholde fremskridtet, beskytte civilbefolkningen mod overgreb og forhindre, at ISIL får held til igen at skabe sig et frirum, hvorfra den kan planlægge og gennemføre terrorangreb i regionen og i resten af verden.

Danmark er lige nu i gang med gradvist at trække en del af sit bidrag hjem. Det drejer sig om et specialstyrkebidrag, som har trænet en irakisk styrke siden december 2014. Deres specifikke træningsopgave er løst, og bidraget kan derfor tages hjem til andre opgaver.

Men indsatsen fortsætter, og vi bidrager fortsat med radarovervågning og træning af irakiske styrker.

Frem til i dag har vi haft syv hold udsendt til Al Asad Air Base i det centrale Irak, hvor vores soldater har trænet irakiske enheder fra blandt andet 7. irakiske division i grundlæggende soldaterfærdigheder. Samlet set har danske soldater ved udgangen af maj 2018 været med til at træne over 10.000 irakiske soldater og politifolk. I øjeblikket trænes to bataljoner irakiske grænsevagter, der primært skal arbejde på grænsen mellem Irak og Syrien.

Vi kan med stolthed sige, at danske soldater har en del af æren for den positive fremgang, der har været i operationerne i Irak. Danske soldater var blandt de første, der var klar til at bidrage, vi er der stadig, og de danske soldaters indsats er – også her – bemærkelsesværdig. Jeg besøgte bidraget i april måned, og der er ingen tvivl om, at soldaterne løser opgaven fremragende. Det aftvinger respekt! ■

Bjørn Bisserup
Forsvarschef

STAFETTEN

Ved du, hvad dine kollegaer i hele Forsvaret laver? I Stafetten stiller vi spørgsmål om dit job, og du kan stille spørgsmål til stafetten videre.

LASSE KONTROLLERER FORSVARETS IT-SIKKERHED

Når Lasse ikke laver sårbarhedsanalyser af Forsvarets it-sikkerhed, går han på uddannelsesmesser og rekrutterer til Center for Cybersikkerhed.

TEKST OG FOTO: BIRGIT BAUNEHOJ / VFK

HEMMELIG

Den ene uge tager Lasse ud til en dansk virksomhed for at se på dens it-sikkerhed. Den næste tager han en tur forbi Forsvaret for at rådgive. Og så er der også uger, hvor han er på uddannelsesmesse, hvor han fortæller de unge – ofte it-studerende – om, hvordan det er at arbejde hos Center for Cybersikkerhed (CFCS) hos Forsvarets Efterretningstjeneste (FE).

”Men der er også uger, hvor jeg sidder på kontoret og for eksempel laver sårbarhedsanalyser, så mit job er super fedt og varieret,” lyder det fra Lasse, der er it-specialist på tredje år hos CFCS.

Spørgsmålet

Hvad laver en medarbejder i Center for Cybersikkerhed?

Han har en baggrund som civilingeniør og skrev på sit studie et speciale i samarbejde med CFCS, hvor han altså endte med at få job efter endt studie.

”Vi skal ikke kun dække for eksempel Hæren eller en dansk elforsyningsvirksomhed – vi skal dække hele det danske samfund, så det er et job, hvor jeg får set nogle ting, som man ellers ikke ville se andre steder.”

Lasse tager med jævne mellemrum ud til danske virksomheder for at hjælpe dem med it-sikkerheden.

”Som konsulent kigger jeg meget på netværksdiagrammer (et computersystems sammenhæng i et netværk, red.). Nogle steder har man ikke helt styr på, hvordan alle tingene hænger sammen, og så beder vi dem om at lave en tegning af det, så vi kan få et overblik. Andre har helt styr på det, og så vil vi gerne se på, om de har placeret tingene rigtigt, har styr på deres processer, sørget for en firewall og alle de der ting,” siger Lasse og forklarer, at det er den

mindre tekniske del af hans arbejde. Den tekniske del handler om at efterprøve virksomhedernes såvel som Forsvarets systemer for at se, om de nu også har en firewall, har gode kodeord og har opdateret deres systemer.

”Så jeg er en professionel computernørd,” siger Lasse med et smil. ”Det kalder min kone mig.”

Rekruttering af talenter

Når Lasse ikke rådgiver virksomheder eller tester netværk, bruger han også en del af sin arbejdstid på at tage ud på uddannelsesmesser for at gøre opmærksom på CFCS som arbejdsplads.

”Jeg tror, det er vigtigt, at der ikke udelukkende står HR-folk, men at også vi, der arbejder med det, står på messerne og kan fortælle de unge om jobbet. Og det virker, kan vi se,” siger Lasse og fortsætter: ”Og så skal man heller ikke forklejne, at det er spændende for folk udefra, at det er et hemmeligt arbejde. Så det spiller vi da også lidt på.”

Det, at CFCS er en del af FE, giver nogle unikke muligheder i forhold til at få adgang til en særlig it-kompetence- og karriereudvikling. Og det er godt, fordi ifølge Lasse findes der ikke folk nok uden for hegnet, der er specifikt uddannet til et it-job i CFCS. Så man skal fange talenterne ved at være opsøgende og videreudanne dem, hvilket CFCS blandt andet gør ved hjælp af FE's hackerakademi (fire en halv måneders uddannelsesforløb, red.). CFCS har også været opsøgende i forhold til nye talenter ved for eksempel en såkaldt Security Challenge, som er en begivenhed, centret holdt på Forsvarsakademiet i marts i år med over 70 deltagere.

”Alle er velkomne, men det er især oplagt for studerende. Det er en måde for dem at afprøve, om et arbejde hos os er noget for dem – og selvfølgelig for os en måde at udpege talenter på,” siger Lasse. ■

Lasse spørger:

Hvad laver en medarbejder hos Forward Aeromedical Evacuation?

DET BLIVER NEMMERE AT SØGE OM BARSEL

En ny digital løsning gør det nemmere at søge om barselsrelateret orlov. Den bruges via internettet med NemID.

AF MARIA LILLEGAARD HANSEN / FPS

BARSEL

Der findes mange typer af orlov, når det gælder familieførøgelse: Barselsorlov, fædreorlov, forældreorlov og adoptionsorlov er nogle af dem. Fælles for dem alle er, at reglerne er relativt komplekse og kan være svære at hitte rede i. En ny digital løsning er udviklet til at kunne klare de mest anvendte sammensætninger af orlov og guider brugerne gennem processen med

blandt andet planlægning af orloven.

Den nye løsning kan allerede nu tilgås via HR-portalen på internettet, og man kan ikke længere søge om barselsrelateret orlov via FIIN.

Godkendelse

Modsat den gamle løsning skal din nærmeste leder ikke længere skrive under på din anmeldelse – men orloven skal naturligvis stadig aftales med din leder, inden du anmelder den. Når du sender

din anmeldelse, erklærer du samtidig på tro og love, at orloven er aftalt.

Bekræftelse

Når Barselskontoret i Forsvarsministeriets Personalestyrelse har behandlet din anmeldelse, modtager du en bekræftelse i din e-Boks.

Har du ros, ris eller forbedringsforslag til den nye løsning modtages de gerne på FPS-KTP-SYBA@mil.dk. ■

NY UNDERSØGELSE AF DEN INTERNE KOMMUNIKATION

Forsvarets kommunikation med medarbejderne i M1XX-gruppen, der omfatter Forsvarets menige, konstabler og korporaler, kan forbedres på en række områder. Det viser en ny undersøgelse af denne gruppes syn på den interne kommunikation i Forsvaret.

AF VÆRNSFELLES FORSVARSKOMMANDO

MÅLING Der skal flere historier i Forsvarsavisen og på andre interne kanaler om emner, der interesserer medarbejderne i korporal-, konstabel- og meniggruppen. Forsvarschefens nyhedsbreve til alle medarbejderne skal være korte og holdes i et direkte og enkelt sprog. Der skal arbejdes videre med indførelsen af Forsvarsinfo, så både lokale og centrale informationer kan findes i et lettilgængeligt format på mobiltelefonen.

Det er de væsentligste af en række

initiativer fra Værnsfælles Forsvarskommando, efter at en undersøgelse om Forsvarets kommunikation fra begyndelsen af året viste, at en del medarbejdere på korporal-, konstabel- og menig-niveau ikke er tilfredse med den centrale kommunikation i Forsvaret.

Med en mindre variation mellem værnene er mellem 39 og 42 procent af deltagerne i undersøgelsen tilfredse eller meget tilfredse med kommunikationen fra den øverste ledelse. Tilfredsheden med linjekommunikationen er noget større, her er mellem 58 og 69 procent af de adspurgte tilfredse eller me-

get tilfredse. Men også her viser undersøgelsen, at der er plads til forbedringer, da mellem 10 og 19 procent af medarbejderne er utilfredse eller meget utilfredse. Samlet set er omkring hver fjerde generelt ikke tilfreds med den interne kommunikation. Tre fjerdedele erklærer sig enten tilfredse eller hverken tilfredse eller utilfredse.

Undersøgelsen indeholder også en interviewdel, hvor 38 medarbejdere på korporal-, konstabel- og menig-niveau har deltaget i gruppe- eller enkeltinterviews. Her har medarbejderne sammen med analysebureauet (Ipsos) drøftet

de forskellige platforme, og hvordan den enkelte platform kan forbedres og justeres, så det i højere grad også taler til denne gruppe af medarbejdere i Forsvaret. Gruppen har blandt andet gennemgået Forsvarsavisen, FC nyhedsbrev, Intranettet og Facebook.

På baggrund af de gennemførte interviews er der lavet en rapport, som indeholder en række konkrete forslag til forbedringer på Forsvarets produkter og kanaler. Dem følges der nu op på.

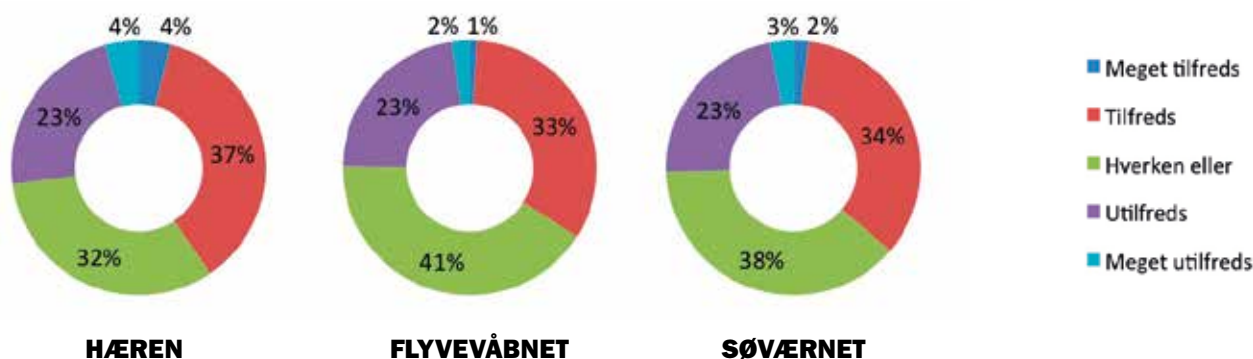
Rapporten indeholder også en gennemgang af en række forhold, der vurderes at påvirke medarbej-

dernes modtagelse af kommunikationen. Her peger undersøgelsen på, at nogle medarbejdere i denne gruppe ikke føler sig tilstrækkeligt anerkendt og set i Forsvarets kommunikation.

Undersøgelsen og de konkrete initiativer, som iværksættes, har været drøftet i chefkredsen og på Forsvarets Centrale Samarbejdsudvalg (CSU) den 12. juni 2018.

Du kan læse kommunikationsundersøgelsen på intranettet. ■

Overordnet tilfredshed med den interne kommunikation i værnene

NY APP: MELD DIG SYG OG RASK PÅ FÅ SEKUNDER

På få sekunder kan du fremover syge- og raskmelde dig via en app på mobilen. Din nærmeste leder får fortsat direkte besked om din sygemelding.

Nu kan du syge- og raskmelde dig via en ny app. Download SYBAPP via Appstore eller Google Play og opret en profil.

AF FORSVARSMINISTERIETS PERSONALESTYRELSE

SYBAPP Du kender det sikkert godt; du vågner op med feber, hovedpine, sammensnøret hals eller andre dårligheder, der forhindrer dig i at tage på arbejde. Du har mest af alt lyst til bare at vende tilbage under dynen, men først skal du sygemelde dig. Og det bliver nu lettere: Mens du stadig kan ringe eller udfylde en formular på nettet, findes der nu også en tredje og hurtigere metode, nemlig en app. Du finder appen SYBAPP i Google Play og App Store. Du skal blot oprette en profil, og så er du klar, hvis du får behov for at sygemelde dig. Alle i Forsvarsministeriets concern kan bruge appen. Du kan læse mere på HR-portalens under "Fravær og orlov". ■

FAKTA

Appen kan benyttes til at melde kort- og langvarig sygdom.

Har du sygemeldt dig via appen, skal du ligeledes raskmelde dig via appen.

Er din sygdom §56-relateret, graviditetsrelateret eller lignende, skal du fortsat udfylde formularen på HR-portalens eller ringe 3266 3266. Du kan ringe via appen, der har en indbygget opkaldsfunktion.

Du kan stadig ringe 3266 3266 eller skrive til Sygemeldingskontoret, hvis du ikke ønsker at bruge appen, ligesom eventuelle interne

retningslinjer for sygemelding fortsat skal følges.

Når du opretter en profil, skal du oplyse navn, efternavn, køn, mail, telefonnummer, fødselsdato og MA-nummer.

Appen er sikker i forhold til GDPR, EU's nye databeskyttelsesregler. Den sender kun oplysninger, som FPS har ret til at modtage. Data behandles ikke af andre end de relevante parter, og du kan slette din egen data på eget initiativ via appen. FPS har databehandleraftale med ITADEL, som har den formidlingsserver, som mails sendes via.

POLITI

TRE TING DU SKAL VIDE OM DE NYE REGLER FOR FORSVARETS STØTTE TIL POLITIET

Den 17. maj 2018 vedtog Folketinget nye regler for Forsvarets støtte til politiet. I praksis betyder det, at samarbejdet mellem Forsvaret og politiet nu er skrevet ind i politiloven. Det meste af indholdet er ikke nyt, men der er dog tre væsentlige ændringer, som du kan få overblikket over her.

NR. 1

SAMARBEJDE SKREVET I POLITILOVEN

Nu:

Ændringen af politiloven betyder, at det nu står skrevet ned, hvilke typer opgaver politiet kan bede om hjælp fra Forsvaret til at løse. Opgaverne er ikke nye, men det, at de står nærmere beskrevet i en lov, er nyt. Lovgrundlaget for Forsvarets støtte til politiet bliver dermed klarere og stærkere.

Forsvaret kan fortsat støtte politiet med blandt andet færdselsregulering, eftersøgninger af genstande og personer, bevogtningsopgaver, personbeskyttelse og anti-terroroperationer. Ligesom i dag.

Når soldater fra Forsvaret eller Hjemmeværnet hjælper politiet, sker det – fortsat – under politiets ledelse og regler. Og det sker i de tilfælde, hvor politiet ikke har tilstrækkelige eller lige så egnede ressourcer som Forsvaret.

Før:

Forsvarets støtte til politiet har hidtil kun været fastsat i forsvarslovens paragraf 7. Den siger, at forsvarsministeren efter aftale med andre ressortministre kan bede Forsvaret løse andre opgaver end Forsvarets kerneopgaver; nemlig at forebygge konflikter og krig, hævde Danmarks suverænitet og deltage i fredsskabende og fredsbevarende operationer.

NR. 2

MAGTBEFØJELSER

Nu:

Rigspolicechefen og chefen for PET kan efter aftale med forsvarsministeren give særlige politimæssige beføjelser til udvalgte personer fra Forsvaret, der støtter politiets opgaveløsning. Det vil sige, at soldater blandt andet vil kunne få magtbeføjelser til at foretage anholdelser, ransagninger og visitationer, når der er brug for det under bestemte operationer, for eksempel i forbindelse med personbeskyttelse, anti-terroroperationer eller indsættelser over for farlige gerningsmænd.

Soldaterne skal enten have en supplerende uddannelse i beføjelserne eller være i stand til at varetage opgaverne i kraft af deres almindelige uddannelse og arbejde i Forsvaret.

Før:

Hidtil har soldater, der støtter politiet, kunnet anvende magt efter reglerne om nødret og nødværge i straffeloven, som siger, at man må bruge magt i nødvendigt og rimeligt omfang for at forhindre et angreb. Derudover har soldater kunnet foretage civile anholdelser som alle andre borgere. Disse regler gælder stadig for soldaterne, der støtter politiet, og som ikke får særlige magtbeføjelser under støtteopgaven.

NR. 1

KLAGER OVER SOLDATER

Nu:

Med de nye regler vil det som udgangspunkt være Den Uafhængige Politiklagemyndighed (DUP), der behandler såkaldte adfærdsklager og sager om strafbare forhold over for Forsvarets personel. Klager kan for eksempel handle om hårdhændet behandling eller uhøflig optræden. På denne måde bliver soldaterne ligestillet med politimænd. Den civile anklagemyndighed vil normalt også, på baggrund af DUP's undersøgelser, afgøre, om der skal rejses en straffesag mod soldaten i den konkrete sag. Hvis undersøgelserne udmønter sig i en straffesag, skal sagen håndteres af den civile anklagemyndighed.

Før:

Hvis en borger hidtil har klaget over en soldat, der har støttet politiet, har Forsvarets Auditørkorps efter de gamle regler behandlet klagen, hvorimod Den Uafhængige Politiklagemyndighed har behandlet klager over politiet. Det vil sige, at i en sag, hvor der har været klager over både Forsvarets personel og politiets, har behandlingen foregået i to forskellige instanser.

ERSTATNING:

SOLDATER LIGESTILLES MED POLITIET

Hvis du som ansat i Forsvaret, Hjemmeværnet eller i det statslige beredskab kommer til skade under udøvelse af støtte til politiet, er du nu omfattet af en særlig erstatningsordning.

Den svarer til den, politiets ansatte har.

AF FORSVARSMINISTERIETS PERSONALESTYRELSE

ERSTATNING

Forsvarsministeriet anmodede tidligere på året Finansudvalget om tilslutning til erstatningsordningen på baggrund af forsvarsforliget 2018-2023; her fremgår det blandt andet, at Forsvaret skal støtte politiet i større omfang end tidligere, herunder med bevogtningsopgaver.

Erstatningen udbetales jf. aktstykke nr. 82, som Finansudvalget tiltrådte den

5. april 2018. Den hændelse, som du eventuelt kommer til skade ved, skal være omtalt i aktstykke 82.

Ved 100 procent invaliditet vil du være berettiget til kr. 4.271.400. Ved en lavere invaliditetsgrad vil du få udbetalt et procentvist lavere beløb. Ved død udbetales kr. 2.848.300 til dine efterladte eller 1.422.100 til boet.

Du kan læse mere om aktstykke 82 på HR-portalen under Ansættelsesforhold → Arbejdsskader → Erstatningssager. ■

FAKTA

Forsvarsministeriets Personalestyrelse (FPS) vil i forbindelse med behandlingen af en arbejdsskadesag orientere dig, hvis du som følge af skaden kan være omfattet af ordningen.

Kan du være omfattet af ordningen, men modtager du ikke en orientering fra FPS, kan du sende en ansøgning via sikker mail. Husk at angive dit CPR-nr., når du ansøger om erstatning i henhold til aktstykke 82. Du skriver sikkert til FPS via forpers.dk. Under "Kontakt" finder du link til Digital Post. Du skal logge ind med dit NemID.

Hvis du har spørgsmål, kan du skrive til FPS på fps@mil.dk. Vi gør opmærksom på, at du kun bør sende os persondata som for eksempel CPR-nr. via sikker post (se punktet ovenfor).

FOTO: EMMA KIRKETERP

BLIV OFFICER UDEN BACHELOR

Jacob læser på et adgangsgivende kursus til maskinmesteruddannelsen. Han drømmer om at blive maskinteknisk officer i Søværnet.

Et nyt tiltag i Søværnet gør det muligt for særligt egnede medarbejdere at videreudanne sig til tekniske officerer uden at skulle have en bachelor. Det giver mulighed for at holde på medarbejdere og styrker kompetencerne i Søværnet.

TEKST OG FOTO: KRISTIAN V. BRØNDUM / VFK

UDDANNELSE

I et klasseværelse på Danmarks Tekniske Universitet (DTU) sidder Jacob med hovedet i en stak bøger. Som han sidder og fordyber sig i mekanisk energi til næste fysiktime, ligner han enhver anden studerende på stedet. Men Jacob er ikke civil som de andre. Han er marineoverkonstabel i Søværnet, og for en tid har han skiftet en gyngende dørk ud med et klasseværelse, og søværnsjargon ud med dansk, engelsk, matematik og fysik. Jacob er nemlig startet på et nyt tiltag i Søværnet kaldet "Det tredje spor". Det giver ham muligheden for at forfølge sin helt store drenge-drøm om at blive maskinmester.

"For mig er det en drenge-drøm, der går i opfyldelse. Jeg er også stolt over at få lov at være med til at starte det her forløb, og det er helt sikkert med til at motivere mig igen med det," siger Jacob.

Vejen til skatten

Forløbet "Det tredje spor" åbner for, at særligt egnede medarbejdere gennem et målrettet uddannelsesforløb får muligheden for at blive tekniske officerer. Tiltaget er nyt og gælder våben- og elektronikteknisk officer samt maskinteknisk officer.

"Idéen med tiltaget er at give Søværnet mulighed for at rekruttere de bedste fra egne rækker til de tekniske offi-

cersuddannelser samt at give vores medarbejdere bedre betingelser og muligheder for uddannelse inden for Søværnet," forklarer Anders, der er fuldmægtig og sagsbehandler i uddannelses- og evalueringssektionen i Marinestaben.

Før marineoverkonstabeln Jacob kan begynde på officersskolen, skal han igennem et intenst uddannelsesforløb, der for det meste foregår ude i det civile og derefter på sergentuddannelsen, før han igen kan sætte sine ben på et skib som officerskadet.

Så for en tid må Jacob nøjes med at dagdrømme om skafning, lukaf og mulje. Men det er klart det alternativ, han foretrækker. Havde han ikke haft det, havde hans drøm betydet et sorgmodigt farvel til Søværnet.

"Jeg havde regnet ud, at hvis jeg ville være maskinmester, så betød det, at jeg måtte forlade Søværnet. Så ordningen er for mig en 'once in a lifetime'-mulighed for at forfølge min drøm, udvikle mig og samtidig blive i Søværnet," siger Jacob.

Hvert år kan Søværnets myndigheder indstille medarbejdere til "Det tredje spor", men kun fire til fem medarbejdere udvælges om året. For at komme i betragtning skal man have en officersspire i maven og være klar på at ofre det, der skal til for at gennemgå det forholdsvis hårde forløb.

"Vi vælger dem, vi vurderer har den rigtige profil til at

gennemføre uddannelsesforløbet. Vi ser også gerne, at man er en god rollemodel der, hvor man er, og i løbet af uddannelsesforløbet," fortæller orlogskaptajn Claus Fischer-Knudsen, der er studieleder på Søværnets Officersskole.

Mønterne på kistebunden

Jacob kigger om sig i klasseværelset på DTU. Flere af hans medstuderende har fravær og er optaget af andet end bøger. Mange må sætte studiet i anden række, fordi hverdagen kan være svær at få til at hænge sammen på SU.

Under sin uddannelse til maskinmester får Jacob løn fra Forsvaret, og det har for ham været en afgørende faktor i forhold til at tage springet.

"Det at kunne få løn, mens jeg gør det her, er simpelthen nødvendigt. Det gør, at jeg kan fordybe mig fuldstændigt. Jeg ser det tydeligt ved dem, der er på SU. De stresser på en helt anden måde og får slet ikke den samme kvalitet ud af det," siger Jacob.

Netop det at kunne fordybe sig i studiet er også idéen med at lade medarbejderne få løn undervejs. Marinestaben håber på, at det vil medvirke til, at eleverne får nemmere ved at gennemføre forløbet, og at Søværnet i sidste ende får nogle dygtigere og mere stabile medarbejdere tilbage.

"Vi giver dem muligheden for, at de kan fordybe sig i studiet, uden at de skal tænke over at have et job ved siden af. Der-

udover har flere af vores kandidater familie og bolig, så for at kunne rekruttere de rigtige er det nødvendigt at give dem løn," forklarer Anders, sagsbehandler i Marinestaben.

At modstå hård kuling

Det er sent på eftermiddagen. Jacob er færdig med dagens undervisning, men skoledagen er ikke slut endnu. Begrebet lektier har for ham fået helt ny betydning. Men mentaliteten, han går til pligterne med, er ikke ny. Disciplin og beslutsomhed er kommet efter mange år i Søværnet, og de to værdier har han nu fået ny glæde af.

"Den disciplin, jeg har med fra Søværnet, giver mig en tilgang til de opgaver, vi får her. Jeg kan ikke nøjes med at lave tingene på målstregen, som nogle af de andre studerende gør. Jeg har lært at arbejde på en opgave, til jeg er færdig," siger Jacob.

Selvom det kan virke skræmmende for nogle, når opgaven pludselig er at analysere et digt i dansk, og horisonten måske ikke er en blå streg hver morgen, skal de ikke frygte. De, der bliver valgt til forløbet, vil opleve, at de er bedre rustet, end de måske går og tror.

"Den praktiske erfaring, de har med, vil gøre, at de på mange måder er foran de civile elever. Den disciplin, de har levet under i flere år, gør også, at de vil have nemmere ved at løfte de byrder, der kommer i forbindelse med forløbet," siger Anders. ■

DET TREDJE SPOR: TEKNISK OFFICER I SØVÆRNET

Som noget nyt kan medarbejdere i Søværnet videreudanne sig til tekniske officerer – uden at have en bachelor. Søværnets myndigheder indstiller kandidater.

VÅBEN- OG ELEKTRONIKTEKNISK OFFICER Hvis du har en faguddannelse

Faguddannede kandidater begynder på et toårigt uddannelsesforløb på erhvervsakademiuddannelsen til it-teknolog. Derefter følger et års adgangskursus til ingeniøruddannelserne, og afslutningsvis skal kandidaterne gennemføre sergentuddannelsen. I alt et uddannelsesforløb på cirka tre et halvt år.

Hvis du har en gymnasial uddannelse

For kandidater med en gymnasial uddannelse starter forløbet med en toårig erhvervsakademiuddannelse til it-teknolog, efterfulgt af sergentuddannelsen. I alt et uddannelsesforløb på cirka to et halvt år.

MASKINTEKNISK OFFICER

Kun faguddannede kan blive maskintekniske officerer uden en bachelor.

Kandidaterne starter med et seks måneders adgangskursus til maskinmesteruddannelsen. Derefter gennemføres et tilpasset, toårigt uddannelsesforløb ved en af de to maskinmesterskoler i enten Frederikshavn eller København. Efterfølgende skal kandidaterne gennemføre en sergentuddannelse.

VEJEN TIL OFFICERSSKOLEN

Når kandidaterne på "Det tredje spor" har gennemgået deres uddannelsesforløb, er de klar til at søge om optagelse på officersuddannelsen ved Søværnets Officersskole.

Vil du vide mere om "Det tredje spor" og muligheden for at blive officer uden en bachelor, så tag kontakt til din chef, din nærmeste foresatte eller til Marinestaben.

FORSVARET PÅ DE SOCIALE MEDIER

Følg Forsvaret på **INSTAGRAM** her:
<https://www.instagram.com/forsvaret.dk/>

Instagram:

Forsvarets Instagram-profil har passeret 9.000 følgere, og det er sket med hjælp fra medarbejdere, som deler billeder med hashtagget #værdatkæmpefor. I hver udgave af Forsvarsavisen bringer vi et af billederne. I denne udgave kommer billedet fra @holm.patrick. ■

- Forsvaret** @forsvaretdk · 1. maj
 En fiskebåd nord for Langeland har tilkaldt hjælp, da den tager vand ind i maskinrummet. Der er fare for at båden synker. @forsvaretdk har redningshelikopter og inspektionsfartøjet Havterneren på stedet. Marinehjemmeværns-kutter Baunen og patruljefartøjet Rota er på vej. #dkforsvar
- Forsvaret** @forsvaretdk · 2. maj
 Den flydende russiske atomkraftværks-plattform Akademik Lomonosov ventes at nå dansk farvand ved Bornholm tidlig torsdag morgen og passere Storebælt fredag aften. Patruljefartøj fra @forsvaretdk følger Lomonosov. Vi har ikke yderligere oplysninger p.t.
- Forsvaret** @forsvaretdk · 7. maj
 Dansk maritim minerydningsenhed fra @forsvaretdk forlader Frederikshavn om bord på hollandsk kommandofartøj Mercur. De næste uger er minerydderne del af NATO-minerydningsstyrke i Østersøen. #dkforsvar #WeAreNATO
- Forsvaret** @forsvaretdk · 7. maj
 Cirka 1300 soldater fra @forsvaretdk marcherer i dag klokken 14 gennem Aalborg i anledning af Trænregimentets årsdag. Soldaterne marcherer fra Honnørkajen gennem bl.a. Jomfru Ane Gade og gågadekvarteret til Musikkens Hus, hvor marchen slutter. #dkforsvar
- Forsvaret** @forsvaretdk · 21. maj
 Kl. 21:39 meldes det, at fire drenge driver væk fra kysten på en tømmerflåde ved Hundested. @forsvaretdk sender helikopter og patruljeskibet Najaden, og det civile redningsfartøj Lynæs aktiveres. Kl. 22:01 er Najaden fremme, og tømmerflåden trækkes nu i land. Alle er ok. #dkforsvar
- Forsvaret** @forsvaretdk · 22. maj
 kl. 21:52 meldes om kæntret kutter med to personer i havneløbet i Hvide Sande. Redningsstation (RST) Hvide Sande og RST Skrydstrup aktiveres. Personerne bjærges af RST Hvide Sande kl. 22:09 begge i god behold. Tilses af ambulancepersonale på RST. #dkforsvar

Twitter:

På Forsvarets Twitter @Forsvaretdk oplyser vi omverdenen om stort og småt. Her får du et indblik i, hvad der blandt andet har rørt sig i Danmark i maj måned. ■

JEG LÆSER, SER OG HØRER

Livsfarlig ledelse

Af Christian Ørsted

LÆS

Den sidste bog, jeg har læst, er Christian Ørsteds "Livsfarlig ledelse", som er en noget anderledes bog end den mest anvendte litteratur om ledelsesprincipper. Bogen dykker ned i autentiske beretninger fra erhvervslivet. Der kigges på den nyeste psykologiske forskning for at finde ud af, hvorfor vi fremstår mere stressede end nogensinde før, samtidig med at folk brænder ud på et tidligt stadie. Virkelig en interessant bog, som alle burde læse.

Blacklist og The Brave

på Viaplay

SE

Jeg ser en hel del Viaplay og Netflix, da det er nemt, og jeg kan se det, når jeg har tid og lyst. På Viaplay ser jeg serierne "The Blacklist" med James Spader og "The Brave" der handler om nogle specialstyrker. Ellers er det nemt at finde nye film, og der er næsten altid noget sport på Viaplay - især masser af fodbold.

Kan det passes ind i ugens program, foretrækker jeg at komme lidt udenfor ved eksempelvis at tage af sted på stadion for at se AGF og superligafodbold.

Go Nova og Spotify

HØR

I hverdagene er det primært radio og programmet Go Nova, jeg lytter til. Det er sjovt og giver ofte et godt grin og en god start på dagen. Derudover hører jeg altid en masse Spotify, når jeg har fri eller er til træning, da jeg ikke kan undvære musik, når jeg træner/løber. Generelt er jeg stor tilhænger af disse online-tjenester, hvor man kan finde alt og vælge lige det, man har lyst til at se og høre.

Kim

Korporal
 Hærens Efterretningscenter

UDPLUK AF UDDANNELSER DU KAN SØGE NU

- Sergent i Hæren
- Hærens Reaktionsstyrkeuddannelse
- Identification Operator
- Stationsspecialist
- Sirius patruljefører

Find dem alle på www.forsvaret.dk/uddannelser

Følg Forsvarets uddannelser på

Snurrlige og måske geniale indretninger til observation og navigation til søs.

Den engelske ubåd E 13 var forsvarsløs under angrebet ud for København i 1915. Nu er den ubrugte ammunition vidnesbyrd om begivenheden.

Lægeudstyr, kronometre, fyrtoøj og pokkenholtskiver har ikke meget med hinanden at gøre. Artefakterne her er kun nødtørftigt organiseret og sorteret.

Seniorsergent Kidmose's største interesse er den store samling af sabler. En del af dem er også registreret af Nationalmuseet.

Nyeste artefakt er salig prins Henriks kridhvide gallajakke, mens det er en del år siden, at orlogsværftet på Holmen tømte mønter fra dåserne i samlingens lønningstromle ud i arbejderens fremstrakte hænder. Orlogsværftet blev oprettet af kong Hans i 1500-tallet og flyttede i 1690 til Holmen. Inden lukningen i 1992 var denne lønningstromle dog gået ud af brug.

STYR PÅ ARTEFAKTERNE

Når Søværnets tjenestesteder lukker eller flytter, registrerer seniorsergent Kidmose malerier, våben og andre betydningsfulde genstande, så de sikres for eftertiden i Søværnets Historiske Samling, og når chancen så byder sig, får artefakterne nyt liv på hylder og vægge rundt omkring i riget.

TEKST OG FOTO: LARS BØGH VINTHNER / VFK

HISTORIE

Da Søværnets Officersskole i foråret flyttede til Forsvarsakademiet, blev montren med lord Nelsons brev til kommandør H.C. Sneedorff fra 12. april 1801 kørt til et magasin på Noret ved Korsør. Officersskolen kunne ikke få plads til det historiske vidnesbyrd fra Slaget på Reden i de nye lokaler. Ej heller til stakke af tegninger, malerier, kort, medaljer, mønter, skulpturer, sabler og sværd. En vognladning fuld af artefakter blev kørt til Søværnets Historiske Samling i Korsør, hvor seniorsergent Kidmose efterfølgende henter hver enkelt ting ud fra et aflåst rum, registrerer den og anbringer den på hylderne i samlingen. "Våbnene flytter vi som det før-

ste af sikkerhedsgrunde. Vi kendte dem i forvejen, de er registreret af Nationalmuseet. Og selvfølgelig kendte vi også Nelsons brev. Men der er også ting, vi registrerer for første gang," fortæller seniorsergent Kidmose, som de seneste 11 år har haft til opgave at passe samlingen. Han forsøger ikke at tænke for meget over, om genstandene er spændende eller betydningsfulde.

"Hvis jeg begyndte at nørde om artefakterne, ville det gå alt for langsomt. Jeg skal selvfølgelig sikre mig fakta og eventuelle historier, men begejstringen og forskningen og fortællingerne, dem overlader jeg til kunderne."

De såkaldte "kunder" kan være historikere og interesserede foreninger og museer, som får omvis-

ninger i samlingen, for eksempel hvis de selv skal lave en særlig udstilling. En af de hyppige gæster, som låner fra samlingen, er Fregatten "Jylland". Blandt våben, værktøj, navigationsinstrumenter, kikkerter, medaljer og uniformsdele fra 1600-tallet og frem er der nemlig meget at vælge mellem.

Begravelseskasse med hemmelig lås

Mellem de fem meter høje reoler står blandt meget andet danmarkshistoriens første begravelseskasse: En sort smedjærnsbeslået skattekiste med hemmelig låsemekanisme. "Søofficerernes Enkekasse 1724-1741. Begravelseskassen 1865" kan man læse på sedlen.

Også nye tjenestesteder, ministerier og kontorer kan få lov at låne artefakterne. Der er næsten ingen

grænser, blot skal der passes godt på tingene, og de skal selvfølgelig retur efter endt brug. Allervigtigst er det, at udlånet er registreret.

En af de unikke ting, der bliver skrevet ind i databasen fra officersskolen, er Sindings oliemaleri af panserskibet "Niels Juel", hvor skibet bombes af tyske fly ud for Hundested den 29. august 1943.

"Der er jo ikke mange, der får glæde af maleriet, når lærredet fra officersskolen ender på mine hylder," fortæller Kidmose, mens han registrerer maleriet i samlingens database: "Jeg tager også kontakt til Statens Museum for Kunst og Nationalmuseet og tilbyder at overdrage særligt værdifulde malerier."

De fleste artefakter er dog langt fra kostbare, når det gælder kroner og øre. Til gengæld er det minder om

raffineret teknik og håndværk, kultur eller dramatiske begivenheder.

"57 mm. Hotchkiss-patronkanon fra engelsk ubåd" står der på et skilt sammen med nogle gennemskårne patroner på en skænk. Patronerne stammer fra den engelske ubåd E 13, som den 19. august 1915 gik på grund ved Saltholm i neutrale danske Øresund. Uden at danske flådefartøjer greb ind, angreb tyske krigsskibe ubåden med torpedo og kanon, og 15 engelske søfolk omkom. Først da de danske skibe endelig lagde sig imellem, stoppede angrebet, og man kunne redde 15 overlevende ind til Holmen. Efter Første Verdenskrig blev E 13 hugget op. I Søværnets Historiske Samling findes nu de synlige og håndgribelige spor fra den svundne tid. ■

TRÆNINGSTIPPET

STYRKETRÆNING

Dette træningstip er rettet direkte mod styrkedelen i det nye basiskrav. Styrketræning styrker, ud over kroppens muskler, også sener og led. En forbedret styrke understøtter din daglige tjeneste, uanset om du sidder på kontor eller arbejder manuelt.

Hvis du bliver udmattet efter en til to gentagelser i træk til bryst, kan du træne flere gentagelser ved at udføre øvelsen som "negativer". Negativer betyder, at du på letteste måde placerer dig, så brystet rører bordet, og benene er strakte. Herfra sænker du dig langsomt ned, mens hoften holdes højt. Når gulvet er nået, gentages øvelsen.

Hver øvelse gennemføres som tre sæt til udmattelse eller op til 15 gentagelser. Træk til bryst dog kun op til fem gentagelser og burpees kun ét sæt til udmattelse.

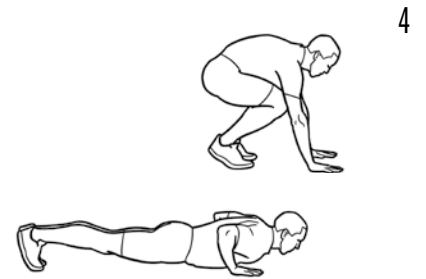
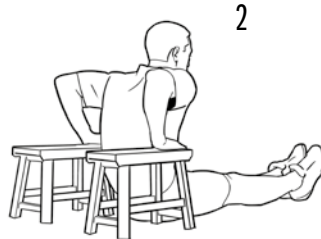
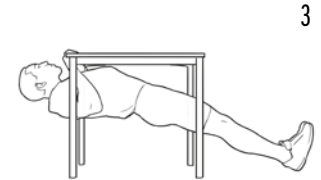
Et minuts pause mellem hvert sæt og hver øvelse. Nærmere beskrivelse af øvelserne kan findes i folderen Forsvarets basiskrav, der tidligere er udgivet med Forsvarsavisen, og som kan downloades via FIIN.

http://team.msp.forsvaret.fiin.dk/sites/Forsvarets_Sundhedstjeneste/idræt/Delte%20dokumenter/FORSVARETS_BASISKRAV.pdf

Programmet tager cirka 20 minutter. Har du mere tid, kan du løbe en tur på 20-30 minutter inden styrkeøvelserne for at simulere afviklingen af basiskravet.

Øvelserne er:

- ▶ 1) Split squat på hvert ben
- ▶ 2) Dips på bænk/stol
- ▶ 3) Træk til bryst
- ▶ 4) Burpees

God træning!

FOTO: FRANK T. / CMT

NYE OPERATIVE FYSISKE ANBEFALINGER

I forlængelse af det nye basiskrav har Forsvarets Sundhedstjeneste udarbejdet nye operative fysiske anbefalinger, som sætter en standard for soldaters fysiske parathed.

AF CHRISTIAN MARIEGAARD / FSU

TRÆNING Med det nye basiskrav, der trådte i kraft den 1. maj 2018, følger også nye operative anbefalinger. Basiskravet sætter det fysiske mindstekrav for alle militært ansatte og særligt udpegede civile i Forsvaret. Samtidig udgør det nu også den laveste kategori af de nye operative anbefalinger.

Disse anbefalinger fastsætter en standard for den fysiske form, som soldaten skal kunne honore-

re for at kunne varetage sin funktion: Den såkaldte operative fysiske parathed. Mens basiskravet differentieres på alder, differentieres de resterende kategorier af de operative fysiske anbefalinger ikke på alder og køn, da de er tilknyttet de specifikke funktioner i Forsvaret.

Hvert værn vælger en operativ fysisk anbefaling til hver eneste respektive funktion i værnet. På den måde fastlægges en målestok for chefer og fysiske trænere, når de skal vurdere enhedens operative fysiske parathed og planlægge

den kommende træningsindsats. Det samme gælder for den enkelte medarbejder, der får nogle endtydige mål, som den individuelle træning skal fokuseres imod for at kunne bestå dem.

God kobling

Optagelseskravene til Forsvarets uddannelser er ligeledes tilpasset. Hovedparten af uddannelserne kræver kategori 1, der er lig basiskravet, og for enkelte særligt fysisk krævende uddannelser skal ansøgeren bestå højere krav.

Basiskravets styrkedel involverer samme bevægelsesmønstre som de operative fysiske anbefalinger, og da basiskravet samtidig udgør den laveste kategori af de operative fysiske anbefalinger, er der skabt en god kobling, forklarer major Klaus Gabriel Sørensen fra Center for Militær Fysisk Træning under Forsvarets Sundhedstjeneste.

Centeret er ved at opdatere deres app "Træn med Forsvaret" med det nye basiskrav. Derudover udvikles en ny app, der vil præsentere træningskonceptet, herunder de ope-

rativ fysiske anbefalinger. Begge apps bliver tilgængelige via Apple App Store eller Google Play.

"Nu hænger konceptet for militær fysisk træning sammen. Der er skabt en rød tråd i træningen fra optagelseskrav over basiskrav og til de operative fysiske anbefalinger. Og med den nye app vil konceptet og træningen blive let tilgængelig for alle Forsvarets medarbejdere," siger major Klaus Gabriel Sørensen, som har været med til at udarbejde de fysiske anbefalinger. ■

ROYAL RUN '18

HVAD FIK DIG TIL AT LØBE ROYAL RUN?

Da DIF Soldaterprojektet fik det her op at stå, tænkte jeg, at dét skulle jeg være med i. Det er fantastisk at få mulighed for at løbe i både Esbjerg og København. Og så var det en god mulighed for at komme tæt på Kronprinsen. Det var også en fantastisk oplevelse.

Bobby
veteran
DIF Soldaterprojekt

Fællesskabet og at det var en enestående mulighed. Vi var mange, der tænkte, at det kunne være hyggeligt at gøre det sammen. Det var det, der trak mig med. Vi løb nede bagved, det var lidt ærgerligt, men det var fedt at være med.

Daniel
veteran
DIF Soldaterprojekt

Vi var en gruppe kolleger, som i fredags besluttede at tage med herved. Vi gør det for at være med i hele arrangementet og løbe med Kronprinsen. Men mest for at støtte veteranerne. Den synlighed, vi får ved, at vi stiller rigtig mange fra Forsvaret, får os på landkortet, og det er vigtigt.

Klaus
kaptajn
Hærens Efterretningscenter

PROFILEREN

PÅ HOVEDET MED 1.000 KM/T

F-16-piloten TEO viser sine egne – og flyets – evner frem til sommerens flyveopvisninger.

”Det er en lille boksekamp med maskinen, når vi flyver demo. Jeg spænder op i hele kroppen for at modstå G-påvirkningen, så jeg er gennemblødt, selvom jeg sådan set kun bevæger hovedet og hænderne i de otte-ni minutter, opvisningen varer. Man er fyldt med endorfiner og får et kick ud af det ligesom til en sportspræstation.” Fotos: Flyvevåbnets Fototjeneste

AF RUNE DYRHOLM / VFK

LUFTAKROBAT

For demo-piloten TEO byder sommeren på en ganske særlig opgave, når han i spidsen af en F-16 bliver sendt til airshows og andre festlige anledninger for at vise, hvad han kan med et kampfly spændt på ryggen. På knap otte minutter brænder han 2,5 tons brændstof af, trækker op til 9G (ni gange tyngdekraften), sniger sig helt op til lydturen – men ikke igennem – og bevæger sig i luftrummet i mellem 30 og 3.000 meters højde.

”Når vi laver flyopvisninger, er det dels på grund af tradition, men også for at vise offentligheden, hvad vi ellers laver. De fleste mennesker ser normalt kun kampflyene gå i luften med bomber under vingerne på TV2 News, hvis vi skal udsendes, så når vi laver opvisning til et stort airshow, er det en måde at trække folk til på og give dem et indblik i vores verden,” siger TEO.

Foruden at flyve opvisning skal demopiloterne også repræsentere Flyvevåbnet, når flyene er tilbage på jorden og er udstillet på såkaldt ”static display”.

”Det betyder, at du skal kunne lide at snakke med folk og have med børn at gøre, der gerne vil prøve at sidde i cockpittet, eller unge mennesker, som måske gerne vil være piloter og har en masse spørgsmål. Der er altid god stemning og masser og glade mennesker til de her air shows, og derfor er det også en fed opgave.”

Det er ikke yngste mand i eskadrillen, der får opgaven med at flyve opvisning. Kravet for at komme i betragtning er mindst 1.200

timer i katapultsædet.

”Grunden til det er, at det faktisk er noget af det farligste, vi laver med flyvemaskinen. Vi presser den på alle de parametre, man kan. Det er lavt, det er hurtigt og mange G. Det skal se skarpt og præcist ud, og det er faktisk ret farligt. Når vi ligger og laver rul eller ligger på hovedet i 500 fod, så skal der ikke meget down-vector til, før jorden hurtigt kommer meget tæt på. Hvis vi skal være helt ærlige, så hører man også oftere om piloter, der dør til airshows, end de gør i krig. Og hvert år er der nogen, der kommer galt af sted. Jeg har også selv prøvet lige at skulle tage en lille slapper undervejs, fordi jeg kunne mærke, at jeg skulle have kontrol over synet igen. Men det er noget, vi lærer at håndtere, og man bliver bedre til at kende sine grænser.”

Har du nerver på, inden du går i luften foran måske 100.000-150.000 mennesker?

”Ja, helt bestemt. Jeg vil jo rigtig gerne gøre det godt, så det ser fedt ud. Og så vil man virkelig ikke lave en fejl, der kan være fatal eller udsætte publikum for fare. Så man skal have en god dag og ikke være halvsløj eller træt. Når jeg er gået i luften, er jeg til gengæld kun fokuseret på flyvningen, på den næste manøvre og på at holde sikkerhedslinjerne. Når jeg står ud af flyveren efter syv til otte minutters opvisning, er jeg helt træt og brugt og godt gennemblødt af sved. Normalt når vi træner luftkamp, varmer vi fly og krop op med nogle indledende manøvrer, men den luksus har

man ikke til opvisning, så der varmer jeg op på jorden inden flyvningen for at være klar til de voldsomme kræfter, kroppen bliver udsat for. Jeg kører med nakken og skuldrene, så kroppen er klar til de tæsk, den får, når man kommer ind i de skarpe drej og trækker rigtig mange G. Jeg har rigtig meget fokus på korrekt åndedræt, og på ikke at risikere at få ’black out’, hvor du mister synet på grund af for mange G.”

Kan et 40 år gammelt fly som F-16 stadig vække opsigt til et airshow?

”I forhold til de meget nyere kampfly, så følger F-16 imponerende godt med, når vi snakker flyveegenskaber. Det er en fantastisk flyvemaskine – en top sportsvogn. Den er så fedt designet og så langt forud for sin tid, da den blev designet, at den stadig holder i dag. Der, hvor den er lidt begrænset i forhold til de helt nye kampfly, er på ’angrebsvinklen’ og på det, der hedder vector-thrust, hvor de dirigerer udstødningen og på den måde kan lave nogle ret unikke manøvrer – blandt andet den kendte ’cobra’.”

Bliver opvisningen med F-35 lige så spektakulær som F-16?

”Ud fra hvad jeg har set, så kan vi sagtens lave en spektakulær opvisning med F-35, når vi får den. Det bliver anderledes, for den er ikke så sportsvognsagtig som F-16. Den er lidt tykkere og ikke så aerodynamisk, så den ser lidt mere kluntet ud, hvis man skal sige det pænt. Men den har nogle andre unikke flyveegenskaber på grund af sit højteknologiske design, der vil gøre det spektakulært alligevel.” ■

DEMO-PILOT

Der er normalt tre til fire danske F-16-piloter omskølet til demo-flyvning.

Piloterne skal flyve mindst én træningsflyvning om måneden for at holde status som demopilot.

Flyvevåbnet deltager normalt i fire-fem airshows i udlandet om året med F-16-demo.

Ud over airshow-opvisninger løser piloterne selvfølgelig også operative opgaver.

INTERVIEW

Jeg ser igennem fingre med, at nogen ikke kan lide mig

Claus Bretton-Meyer har brugt de seneste fire år på at vende supertankeren DBU og er nu i gang med at skubbe fodboldinstitutionen i en ny retning.

AF MICHAEL ØRTZ CHRISTIANSEN / FOTO: SARA SKYTTE

FODBOLD Med sine godt to meter i højde udstråler 52-årige Claus Bretton-Meyer autoritet. Titlen som administrerende direktør i Dansk Boldspil-Union (DBU) understreger, at der er tale om en mand med magt.

Den magt har han – med DBU's bestyrelse i ryggen – siden sin tiltræden i marts 2014 brugt til at forandre den knap 130 år gamle institution.

Det gør Claus Bretton-Meyer blandt andet med principper lært i Forsvaret, hvor han begyndte som værnepligtig i midten af 1980'erne og nu er reserveofficer.

"Hele forståelselementet er noget af det, jeg prøver at spejle her i DBU. Forsvaret er rigtig god til ordredgivelse. Det starter øverst oppe hos en general, der tager udgangspunkt i en politisk og militær kontekst, så nedbrydes det til, at den nærmeste gruppefører kan komme med befalinger og forklare, hvorfor soldaten skal gøre det, han skal," siger Claus Bretton-Meyer. Derfor har DBU-generalen brugt meget af sin tid i DBU på at orientere de nærmeste medarbejdere om strategien, så de kan bære den videre ned igennem organisationen.

"Nedsivningen tager tid, og jeg har arbejdet meget aktivt med ledergruppen, for at de skal forstå, hvad vi skal, så de kan stå på mål for det, vi beslutter at gennemføre," siger Claus Bretton-Meyer.

Livlig aktivitet på udskiftningsbænken

Har DBU's administrerende direktør så haft succes med at følge kommandolinjen fra Forsvaret for at få hele huset til at forstå strategien?

"Man er aldrig lykkedes helt med det. Vi er gået fra at have meget få forandringer til at have relativt mange forandringer. Der er konstant forandringer. Derfor handler det om at gøre det enkelte individ stærkt nok til at arbejde med forandringerne," siger Claus Bretton-Meyer.

Det er ikke alle, der har været klar til de forandringer, som Claus Bretton-Meyer er blevet sat til at implementere.

Det kan ses på personaleomsætningen, der er gået fra at være tæt på nul procent, kort inden den administrerende direktør kom til for godt fire år siden, til at ligge på godt 15 procent i det knap 100 mand store DBU-hus i Brøndby i 2017. Årene mellem 2014 og 2017 har også været præget af langt større ud-

skiftning, end man har været vant til i DBU.

Det er der flere årsager til, understreger Claus Bretton-Meyer. For det første har han selv sat sit hold ved at skifte ud på centrale poster. Så har der været naturlig afgang, og andre har selv valgt at sige op.

Modvind

Claus Bretton-Meyer blev af flere medier spået til selv at holde cirka et år på toppen af DBU. Den gamle etablerede organisation og lederen fra blandt andet tv-kanalen TV 2 Sport, der kom med teorier om forandrings-

Der er ingen tvivl om, at man i Forsvarets uddannelsessystem, startende med sergentuddannelsen, bliver modnet.

Du får lynhurtigt ansvar, du får en masse uddannelse, og du bliver hele tiden coachet og vejledet i, hvordan du skal gøre tingene bedre. Der findes ikke en bedre lederuddannelse.

Claus Bretton-Meyer

ledelse fra både Forsvaret, Handelshøjskolen og erhvervslivet, blev vurderet til at være et skidt match.

Claus Bretton-Meyer har da også været i strid modvind på toppen af DBU, hvor han blandt andet har fyret centrale medarbejdere og luftet tanken om, at samtlige medarbejdere, også daværende landstræner Morten Olsen, kunne fyres. Og hvor han har taget flere opgør med landsholdsspillerne og deres fagforbund.

Konflikterne og de mange forandringer har givet fjender. Både internt og eksternt.

"Jeg kan godt se igennem fingre med, at nogle synes, jeg gør noget forkert, eller at de ikke kan lide mig. Det er ikke nogen popularitetskonkurrence, og der går ikke noget af mig ved, at folk ikke er enige," siger Claus Bretton-Meyer.

Ryster ikke på hånden

For Claus Bretton-Meyer er sat til at skabe forandringer og vende det, som han kalder en supertanker. Og det er DBU – mener direktøren selv – godt i gang med. Blandt andet fordi hverken han eller Claus Bretton-Meyers nærmeste befalingsmand, DBU's bestyrelse, har tvivlet på, at strategien er den rigtige.

"Hvis en delingsfører skal rykke frem i Afghanistan og pludselig mister troen på systemerne og strategien, hvad sker der så med de soldater, der skal følge ham? Det giver sig selv," siger Claus Bretton-Meyer.

"Man skal ikke begynde at lave om på strategien, fordi fjenden begynder at skyde på en, eller fordi medierne kritiserer en, og det kræver noget selvtillid, og at du tror på den plan, du har sat i gang," fortsætter han. Det er blandt andet tiden i Forsvaret, der har givet ham selvtilliden til at holde fast i den linje, der er stukket ud.

"Der er ingen tvivl om, at man i Forsvarets uddannelsessystem, startende med sergentuddannelsen, bliver modnet. Du får lynhurtigt ansvar, du får en masse uddannelse, og du bliver hele tiden coachet og vejledet i, hvordan du skal gøre tingene bedre. Der findes ikke en bedre lederuddannelse," siger Claus Bretton-Meyer.

Ingen plads til smileys

Lederskab handler blandt andet om tydelighed, pointerer Claus Bretton-Meyer.

"Du skal eddermame være klar og tydelig, hvis du har et kompagni ude midt om natten. Der er ikke råd til at sende sjove mails med smileys," siger han.

CLAUS BRETTON-MEYER

Født: 24. december 1965

Privat: Bor med sin kone, Lotte, i Rungsted. Sammen har de Andreas (19) og Anne-Sofie (17)

Forsvaret:

1987-?: Reserveofficer. Har 15 års erfaring med arbejde i NATO, blandt andet som rådgiver i strategisk kommunikation. Har blandt andet været leder for tyrkiske og græske styrker i Thessaloniki, Grækenland. 2007-?: Soldaterlegatet, medlem af bestyrelsen 2001-2004: Forsvarsakademiet, VUT-II på deltid 1984-1987: Værnepligtig på Sjælsmark Kaserne og videre på Hærens Officersskole

Civil:

2014-?: DBU, adm. direktør
2013-2014: EuroAds Group A/S, adm. direktør
2007-2013: TV2 Sport A/S, adm. direktør
2006-2007: Observer (Nordeuropa), adm. direktør
2002-2006: Observer (Danmark), adm. direktør
1999-2002: Azlan Scandinavia, adm. direktør
1998-1999: XponCard, Vice President
1996-1998: Mercuri International Danmark A/S, teamleder
1992-1996: Kelly Services Danmark A/S, salgs- og marketingchef
1990-1992: Børsen Software A/S, salgs- og marketingkoordinator

Uddannelse:

2012: Strategi-kursus, Blue Ocean Strategy,

INSEAD

2004-2006: MBA, Copenhagen Business School
1990-1994: HD del 1, Copenhagen Business School
1981-1984: Ingrid Jespersens Gymnasium

Har derudover taget flere kurser i blandt andet strategi og marketing.

Det er en tydelighed, som er særlig nødvendig i Forsvaret, hvor soldater skal trænes til situationer, der kan gælde liv eller død, men som ifølge Claus Bretton-Meyer sagtens kan bruges uden for Forsvaret.

"Hvis man tager den filosofi med ind i organisations- og virksomhedsverdenen og gør det klart, at det hele ikke bare er for sjov, så bliver tingene en lille smule mere tydelige," siger DBU-direktøren.

Og så må han lige nedtone den del fra Forsvaret, der handler om "liv eller død".

"For det handler det jo ikke om i en virksomhed eller organisation. Men jeg prøver at fokusere på det her med at være klar og tydelig med, hvad du vil. Og at vi træner, som vi kæmper, som er et super sundt princip fra Forsvaret," siger Claus Bretton-Meyer. ■

EN ANDEN VERDEN

1864-SOLDATERNES UKENDTE CHAKOT

Vi kender soldaterne fra 1864 fra bataljemalerier med den mørkeblå felthue, men i virkeligheden var en anden

I KRIG MED SÆRPRÆGET HOVEDBEKLÆDNING

De fleste soldater foretrækker praktiske eller beskyttende huer eller hjelme. Enkelte enheder har dog valgt at gå imod strømmen ved at bære en speciel eller mærkelig hat, hvilket har givet dem en synlig plads i historien, men ikke nødvendigvis sejr på slagmarken.

hovedbeklædning, en noget højere chakot, meget udbredt i krigens begyndelse. Imellem de to slesvigske krige 1848-51 og 1864 skulle Krigsministeriet vælge et nyt uniformsdesign og hovedbeklædning til infanteriet. Valget faldt på en billig løsning, for da hæren besejrede slesvig-holstenerne i den første slesvigske krig, erobrede danskerne store depoter med udrustning og uniformer. Derfor besluttede Krigsministeriet, at infanteriet fra 1854 skulle bære en modificeret udgave af den slesvig-holstenske jægerkepi (en hovedbeklædning til datidens lette infanteri) - Chakot M1854. Denne model gennemgik endnu en modificering i 1858, så den blev mere velegnet til brug i felten. Ifølge Jørgen K. Larsen fra det militærhistoriske tidsskrift Chakotens redaktion bar de fleste soldater Chakot M1858 og ikke den mere uformelle mørkeblå felthue M1858, da krigen i 1864

begyndte 1. februar. Det var blandt andet, fordi chakoten ydede bedre beskyttelse mod vintervej, og det frøs meget stærkt i krigens første uger. Da det meste af hæren trak sig tilbage fra Dannevirke og nåede Dybbøl, fik enhederne ordre om at aflægge chakoterne, der ragede for meget op i landskabet i den skyttegravslignende krig i Dybbølstillingen. Et regiment - 18. Regiment - valgte at beholde chakoten. Det var et tidligere Jægerkorps, der ønskede at skille sig ud fra resten af infanteriet. Nu hedder det i de fleste historiebøger, at 18. Regiments soldater var de eneste infanterister i 1864, som havde chakot M1858, men det er ifølge Jørgen K. Larsen en af krigens mange myter. Så Chakot M1858 var slet ikke et så sjældent syn, som læseren får indtrykket af i krigslitteraturen. Billedet er en skitse tegnet i 1864 og viser en sergent fra 11. Regiment, der bærer chakot.

KUPMAGERENS HAT

I 2011 forsvandt tricornoen, en af Europas mest specielle uniformsgenstande, fra

gadebilledet i Spanien. Guardia Civils skinnende og trekantede sorte hat blev afløst af en mere moderne baseballhat. Dermed mister turister muligheden for at tage en sjov selfie ved siden af en Guardia Civil iklædt tricorno, mens mange spaniere er glade for ikke længere at skulle se på en hovedbeklædning, der minder dem om Franco-tiden. 23. februar 1981 trængte oberstløjtnant Antonio Tejero ind i det spanske parlament iført tricorno og tømte sit magasin op i loftet af bygningen, mens de skrækslagne parlamentarikere gik i dækning bag deres borde. Han forsøgte med et militærkup at afskaffe det spanske demokrati, der var blevet indført i 1975 efter 36 års diktatur med Franco i spidsen. Hverken kong Juan Carlos, militæret eller befolkningen bakkede op om kuppet, der mislykkedes, men det var også med til at

befæste indtrykket af tricornoen som en del af Spaniens fascistiske og autoritære fortid. Den militært organiserede politistyrke Guardia Civil blev dannet i 1844 for at holde ro i landdistrikterne oven på en lang og blodig borgerkrig. Der var forskellige bud på, hvilken uniform enheden skulle have. Der var forslag om, at de skulle bære morrion - den klassiske conquistadorhjelme - men her skar dronning Isabella II igennem og valgte den trods alt mere praktiske tricorno, som dengang også blev anvendt af soldater i rytteriet. Både i 18- og 1900-tallet var Guardia Civil ofte med til at undertrykke folkelige bevægelser, og dengang frygtede spanierne de tricorno-klædte betjente. Siden har Guardia Civil forbedret sit omdømme, og i dag kan man stadig opleve Guardia Civil-betjente bære tricornoen ved ceremonielle lejligheder.

FORSINKET AF SOLDATER MED HØJE HATTE

Den tyske opskrift på sejr i Første Verdenskrig hed Schlieffenplanen, og ifølge den skulle de tyske hære uden problemer marchere igennem det neutrale Belgien og ind i det nordvestlige Frankrig. Tyskerne regnede altså ikke med nogen modstand af betydning fra den belgiske hær, og når

man ser de belgiske uniformer, kan man måske godt forstå, hvorfor tyskerne havde svært ved at tage belgiernes militær alvorligt. Særligt karabinéerne og Garde Civique - en slags hjemmeværn - kunne få en til at trække på smilebåndet. Karabinéerne var iført høje, mørke tyrolerhatte, og Garde Civique bar deres egne hatte, og datidens moderigtige hovedbeklædning var også den høje skorstensfejerlignende hat. 2. august 1914 gav tyskerne Belgien et ultimatum, hvor de forlangte uhindret gennemgang til Nordfrankrig, men belgierne svarede nej og mobiliserede deres lille felthær på 120.000 mand plus 46.000 mand fra Garde Civique. Imod al forventning tog det tyskerne en uge til 14 dage at komme forbi den første forhindring - de forældede forter omkring Liège. Den tyske generalstab undervurderede de store fordele, moderne håndvåben, maskingeværer og artilleri gav forsvareren, og de fik nu stor respekt for karabinéerne med de specielle hatte, der fik tilnavnet "de sorte djævle". De sort-hattede Garde Civique brugte tyskerne som

undskyldning for at begå drab på civile og behandle den belgiske befolkning meget hårdhændet. Det var nemlig imod krigens love for civilklædte at kæmpe, og tyskerne betragtede derfor Garde Civique som en slags "illegale kombattanter". Belgierne var ikke færdige med at irritere den tyske krigsførelse. 24.-26. august og 9.-13. september foretog blandt andet 6. division - den enhed som "de sorte djævle" var en del af - udfald fra belgiernes anden forsvarslinje ved Antwerpen. Igen måtte tyskerne justere deres planer og sende styrker til Belgien, der skulle være brugt andre steder. Det lykkedes kun den belgiske hær at fastholde et lille hjørne af landet omkring byen Yser. Her blev de høje hatte i oktober 1914 erstattet af en felthue - Yser-kepjen - og i 1915 af stålhelme efter fransk model. Forsinkelserne i Belgien var med til at få Schlieffenplanen til at fejle og tvang dermed Tyskland ud i en opslidende tofrontsrig. Tyskerne måtte sande, at man aldrig bør undervurdere en modstander, heller ikke når han bærer tyrolerhat.

SPØRGSMÅL & SVAR

Hvor virkelig føler du, at truslen fra Rusland er?

Ingen vinder en krig af den her skala. En diplomatisk løsning er mere realistisk.

Kristensen

Sergent, gruppefører
Jydske Dragonregiment
På Joint Warrior-øvelse i England

Krigen er urealistisk, fordi ingen vil tage det første skridt. De civile tab vil være for store på begge sider.

Rise

Konstabel, gevær 2
Jydske Dragonregiment
På Joint Warrior-øvelse i England

Jeg føler, at den cybertrussel, der er, er meget virkelig. Men den militære trussel er meget lav. Det er ikke noget, der bekymrer mig.

Martin

Oversergent,
forsyningsbefalingsmand
Logistikdetachmentet
eFP i Estland

Truslen er reel, men det er ikke russere, der står på grænsen. Det er alt det, der er i baggrunden, der er virkelig

Philip

Sergent, IT-befalingsmand
Vidar Kompagni
eFP i Estland

